

BESZÁMOLÓ

a Bankszövetség 2013. IV. negyedévi tevékenységéről

Budapest, 2014. február

Tartalomjegyzék

I. Vezetői Összefoglaló	3
II. Makrogaazdasági Kitekintés, a Bankszektor Működési Feltételei	5
III. Vállalati Hitelezés.....	6
A Növekedési Hitelprogram Második Szakasa	6
Önkormányzati Hitelezés	7
IV. Lakossági Hitelezés	7
Devizahitel Mentő Csomag Elkészítése és Átadása a Nemzetgazdasági Minisztériumnak	8
A Devizahitelek Kapcsán Hozott Jogegységi Döntés és Alkotmánybírósági Beadvány	8
Az Árfolyamgát Törvény Igénybevételi Lehetőségének Bővítése	9
A „Lakáshitelezés” Meghatározás-Változásának Hatása a Hitelezési Gyakorlatra	9
V. A Bankszektor Működését Befolyásoló További Fontosabb Szabályozási Fejlemények	10
Új Hitelintézeti Törvény, Pénzügyi Salátatörvény	10
A Hitelbiztosítéki Nyilvántartásról Szóló Törvény Előkészítése és a Kapcsolódó Problémák	10
A Bizalmi Vagyongkezelésről Szóló Törvény	11
Felkészülés az Új Ptk. Alkalmazására.....	11
VI. A Felügyeleti Hatósággal Kapcsolatos Fejlemények.....	12
A PSZÁF Beolvasztása az MNB-be	12
Konzultáció a Likviditásszabályozási témakörökről	12
Bubor Reform	12
Az MNB Adatszolgáltatás Változása.....	12
VII. Pénzforgalom	13
A Megemelt Tranzakciós Illeték.....	13
A Kétszeres Ingyenes Késspénz Felvétel Törvényi Szabályozása és a Kapcsolódó Rendelet – NGM Egyeztetések	13
További Bankkártyával Kapcsolatos Fejlemények	14
Az EU Bankszámla Irányelve (Payment Accounts Directive)	14
VIII. Adózás, Számvitel	15
IX. Bankbiztonság	16
Devizahiteles Demonstrációk	16
Együttműködés az ORFK-val	16
Az IT Biztonság Állami Szervezetrendszerének Változása, Együttműködés az Új GOVCERT-tel	16
X. Bankszövetségi Fejlemények.....	17
Bizottsági és Munka Csoport Ülések	17
A Kiterjesztett V4 Csoport Budapesti Megbeszélése	18
Vidéki Banklátogatások.....	18
Rendezvények, Konferenciák	19
Kommunikáció	19
MELLÉKLET NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ	20

I. Vezetői összefoglaló

A makrogazdasági feltételeket érintően pozitív, hogy az év, s így a negyedév során nem következett be negatív külső sokk, a pénzpiaci kondíciók kedvezőek maradtak. Az EU vezető gazdaságaiban folytatódott a lassú élénkülés, az USA államadósság plafonjával kapcsolatos vita megnyugtatóan lezárult, az Európai Központi Bank és a FED - az előzetes várakozásokkal szemben - folytatta eszközvásárlási programját, bár az utóbbi bejelentette a program leépítését.

A magyar GDP a harmadik negyedévben az előző év azonos időszakához képest 1,8%-kal bővült, melynek alapján az elemzők éves szinten is 1 %-ot meghaladó GDP növekedést várnak. Az infláció üteme történelmi mélypontra, éves átlagban 1,7%-ra csökkent, de a maginfláció még nem sülyedt az MNB által célzott 3 %-os szintre. Az MNB az alapkamatot az év során sorozatosan, mérséklődő ütemben csökkentette. (A 2014. januári érték 2,85%.)

A hitelintézeti szektor helyzetét továbbra is sajátos kettősség jellemzi. Tőkehelyzete stabil, likviditása rendszerszinten megfelelő, jövedelmezősége gyenge, s várható, hogy a szektor 2013-ban is veszteséget mutat. A háztartási hitelek állománya folyamatosan csökkent (2012 végéhez képest mintegy 6 %-kal), a vállalati hitelek állománya a növekedési hitelprogramnak köszönhetően összességében stagnál, a portfólió minősége továbbra is romlik. A jórészt a kormányzati intézkedésekből fakadó, folyamatosan rossz jövedelmezőség, a gyenge fizetőképes hitelkereslet és az állandó szabályozási stressz középtávon nem segíti, hogy a bankok betölthessék kívánatos közvetítő szerepüket a reálgazdaság élénkítésében.

Ugyanakkor a fontosabb üzletágakban tagadhatatlanul történtek olyan kormányzati, hatósági intézkedések, amelyek a szektor szempontjából kedvezőnek értékelhetők. A vállalati hitelezésben ilyennek tekinthető az MNB Növekedési Hitelprogram második szakaszának a beindítása. A második szakaszban rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd forint, amelyet a Monetáris Tanács legfeljebb 2000 milliárd forintig megemelhet. A nulla kamatozású refinanszírozási hitelt a bankok 2,5 százalékpontos felár és maximum 10 éves futamidő mellett kölcsönözhetik tovább a KKV-knak, 90 %-ban új hitelként. Az önkormányzati szegmensben a bankok számára biztonságot nyújt az immáron teljes körű konszolidáció, míg a lakossági területen az árfolyamgát igénybe vételi feltételeinek a lazítása a devizahitelek és a bankok számára egyaránt kínál előnyöket.

A nemzetgazdaság és a bankszektor szempontjából szintén pozitív, hogy a kormány szeptemberi ultimátumától eltérően nem került sor a devizahitelek egyszeri – beláthatatlan következményekkel járó - forintosítására. Kiemelkedő fejlemény, hogy a Kúria a devizahitelek kapcsán - a felfokozott politikai elvárások ellenére is - higgadt, a jogbiztonságot erősítő jogegységi döntést hozott. Ugyanakkor az új hitelintézeti törvény fogyasztók számára kedvező intézkedései, mindenekelőtt a lakáscélú hitel fogalmának kiterjesztése a lakossági ügyfelek széles köre számára jelentenek jobb feltételeket.

A prudenciális szabályozás kereteit 2014 januárjától a közvetlenül hatályba lépő és alkalmazandó tőkekövetelmény rendelet (CRR) és az új - egységes szerkezetű, a tőkekövetelmény direktívát (CRD4) is átültető - Hpt. alkotják, amelyek együttes alkalmazása komoly kihívást jelent a szektor számára. Az átmeneti időszakot nehezíti, az új Polgári Törvénykönyv március 15-i életbe lépése. Az új Ptk. alkalmazására történő felkészülés nem csak a jogi apparátusok tanulási folyamatát jelenti, hanem a banküzem működésének átállítását az új jogszabálynak megfelelő működési rendre. A szektor számára gyökeres változást jelent a hitelbiztosítéki nyilvántartásról szóló törvény alkalmazása, de egyéb területeken (például pénzforgalom) is módosítani kell az eddigi gyakorlatokon.

A bankok mindennapi működésében fontos változást jelentett a felügyeleti hatóság Magyar Nemzeti Bankba történő beolvasztása, amely a jogalkotó 2013. szeptember 16-i döntése nyomán október 1-től zökkenő mentesen megtörtént.

A pénzforgalom területén a tranzakciós illeték megemelése, a havi kétszeres ingyenes készpénz felvétel biztosításának kötelezettsége, valamint az úgy nevezett interchange díj (bankközi jutalék)

szabályozása további veszteségeket okoz a bankoknak. A Magyar Nemzeti Bank által kezdeményezett, a bankkártyás fizetéseket lehetővé tevő készülékek (POS terminálok) telepítési programja számottevő feladatot jelentett a résztvevő bankok számára, miközben az eredmények elmaradtak az előzetes hatósági várakozásoktól.

A negyedik negyedévben tovább folytatódott a radikális devizahiteles csoportosulások demonstrációinak sorozata. A korábban tapasztalt megmozdulások mellett új típusú zavarkeltő, ún. „szavalásos” demonstrációk jelentek meg, míg ez év elején az egyik bankfiók elleni robbantásos merénylet keltett kiemelt média figyelmet. Az atrocitások kezelésében, felderítésében és egyéb területeken is szoros együttműködés alakult ki az Országos Rendőr-főkapitányság és a Bankszövetség között.

A Magyar Bankszövetség utolsó negyedévi érdekvédelmi és kommunikációs tevékenységében a kormányzattal zajló egyeztetéseken túl, a devizahitelezésben érintett ügyfelek és civil szervezetek számára szervezett konzultáció volt a legfontosabb. Külön említést érdemelnek még a visegrádi országok bankszövetségeinek budapesti találkozója, a vidéki székhelyű tagbankoknál tett látogatások, valamint a Bankszövetség által szervezett, vagy támogatott szakmai fórumok (új Ptk., megváltozott adószabályok).

A globális szabályozást érintő fejlemény, hogy a Pénzügyi Stabilitási Tanács novemberi moszkvai ülésén megvitatta a globális pénzügyi rendszer sérülékenységét okozó tényezőket és elfogadta az alapvető pénzügyi reformokat lezáró, 2014 évi munkatervét. A reform elemek áttekintésén túl az FSB kiemelten foglalkozott a kockázatkezelés hatékonyabb felügyeletével; az árnyékbanki tevékenység nyomon követésével; a rendszerszempontról fontos globális intézmények beazonosításának, kezelési kereteinek a kialakításával; és közzétette az rendszer szempontból fontos globális bankok, illetve biztosítók listáját.

A Bázei Bankfelügyeleti Bizottság a felügyeleti konzisztenciát értékelő programja keretében áttekintette a Bázei III sztenderdek időbeni bevezetését, illetve értékelte az átültetett sztenderdek konzisztenciáját, teljes körűségét, a jelentősebb eltéréseket. A szabályalkotási programból a kereskedési könyv átfogó felülvizsgálatát célzó második, illetve az értékpapírosítási kereteket felülvizsgáló ugyancsak második konzultációs dokumentumot kell kiemelni.

Az USA szabályozói decemberben véglegesen elfogadták a kereskedési tevékenységek leválasztását szolgáló „Volcker szabályt”, míg az Európai Unió egyelőre csak a szerkezeti reform koncepciójának a kialakításánál tart, a tényleges javaslat 2014 elején várható. Ugyanakkor az uniós testületek jelentős előrehaladást értek el a bank helyreállítási és szanálási direktíva (BRRD), a betétbiztosítási direktíva (DGSD) elfogadását érintően, illetve a bankunió (Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM), Egységes Szanálási Rendszer (SRM)) megteremtésében. A tervek szerint a vonatkozó szabályokat még a májusban esedékes európai parlamenti választások előtt elfogadják, hasonlóan a jelzáloghitelezési irányelvhez.

A nyáron elfogadott tőkekövetelmény rendelet és irányelv (CRR/CRD4) részletszabályinak, technikai sztenderdjeinek a kialakítása/alkalmazása az Európai Bankhatóságra és a bankokra egyaránt nagy terheket ró, nem beszélve az Európai Központi Bank által vezényelt, 2014 februárjától kezdődő átfogó értékelésről (felügyeleti kockázat értékelés, eszközminőség felülvizsgálat), illetve az azt követő stressz tesztről. A feszített program az Európai Bankföderációtól, illetve annak tagszervezeteitől is fokozott lobbizási tevékenységet igényelt/igényel.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

A bankok működési feltételeiben az előző negyedévhez képest érzékelhetően kedvező változás továbbra sem következett be, annak ellenére, hogy folytatódott az EU vezető gazdaságaiban, valamint a magyar gazdaságban múlt negyedévben tapasztalt lassú élénkülés. A nemzetközi pénzpiacokat elkerülték a nagyobb sokkok: Az Európai Központi Bank kamatpolitikájában és eszközvásárlási programjában nem állt be változás. Az Egyesült Államokban az államadósság plafonjával kapcsolatos vita megnyugtatóan lezárult, és bár a FED bejelentette eszközvásárlási programja leépítésének szándékát, de azt csak több lépésben, időben elnyújtva hajtja végre.

A magyar gazdaság - a harmadik negyedévben meglepetést okozva - az előző év azonos időszakához képest 1,8%-kal bővült, ami 2013 egész évére vonatkozóan előre vetíti a GDP 1%-ot meghaladó növekedését. Kedvező fejlemény, hogy a növekedésben az export mellett a belső kereslet mérsékelt élénkülése is szerepet játszott, valamint, hogy a beruházások volumene szeptemberig csaknem 10%-kal növekedett az előző év azonos időszakával összevetve.

Az egyszeri hatások, elsősorban a rezsicsökkentési intézkedések miatt az év végére történelmi mélységekbe süllyedt az infláció, ami elősegítette, hogy éves átlagban 1,7%-re csökkenjen a pénzromlás üteme. Ugyancsak javult az egyszeri hatásoktól szűrt maginfláció, azonban ez még nem csökkent az MNB középtávú céljában szereplő 3%-os szintre. A kedvező inflációs adatok és a forint árfolyamának relatív stabilitása az MNB-t a bejelentett, 20 bázispontos alapkamat-csökkentési sorozat folytatására készítette, az alapkamat ennek eredményeként az év végére 3%-os szintre süllyedt. (A januári újabb mérséklést követően az alapkamat 2,85%.) A csökkenő alapkamat hatására tovább mérséklődtek a forint bankközi referenciakamatok, illetve a banki forint betéti- és hitelkamatok.

A hitelintézeti szektor helyzetét továbbra is sajátos kettősség jellemezte. A szektor együttes tőkehelyzete erős (17%-ot meghaladó tőkemegfelelési mutatóval), likviditása rendszerszinten megfelelő, bár intézményi szinten jelentős eltérések vannak. A hitelállomány továbbra is meghaladja a belföldi intézmények által kezelt betéteket. A bankrendszer fennakadás nélkül képes kiszolgálni a hazai számla- és készpénzforgalmat, azaz rövidtávon ellátja tankönyvi funkcióit a magyar gazdaságban. Ugyanakkor a kormányzati intézkedések miatt fennálló folyamatosan rossz jövedelmezőség, a gyenge fizetőképes hitelkereslet és az állandó szabályozási stressz középtávon nem segíti, hogy a bankok betölthessék kívánatos közvetítő szerepüket a realgazdaság élénkítésében.

Eszközstruktúra

A **vállalati hitelállomány** volumene – mind a forint, mind a devizahitelek esetében – 2013. júniusig folyamatosan csökkent. A forinthitelek az NHP hiteleinek következtében a harmadik negyedében egyszeri növekedést mutattak, majd a negyedik negyedévben novemberrel bezárólag stagnáltak. A devizahitelek volumene, figyelembe véve a forint átlagos 1% körüli leértékelődését, csekély mértékben csökkent.

A **háztartási hitelek** negatív trendje november végéig folyamatos volt, 2012 végéhez képest az állomány forintban számítva csaknem 6%-kal csökkent.

Forrásstruktúra

Betét

Külföldi források

Hitel/betét

2013. november végéig a teljes hitelintézeti szektor nettó **hitel/betét aránya** további 1 százalékponttal csökkent a félév végi 114%-ról. Ebben szerepet játszott, hogy az egyéb szegmensek, elsősorban a

lakossági hitelek állománycsökkenését az NHP program miatti vállalati hitelállomány növekedés részben kompenzálta. Az előző negyedévhez képest novemberig a betétállomány csekély mértékben növekedett (0,18%), azonban kedvezőtlen folyamat, hogy ennek elsődleges oka a vállalati betétállomány jelentős emelkedése (5,34%), miközben a lakossági oldalon folytatódott a betétek erodálódása (0,33%). Ennek okaként továbbra is elsősorban az alacsony kamatkörnyezet, és az államadósság finanszírozás - egyenlőtlen versenyfeltételek miatti - kizorítási hatása áll. Tovább folytatódott a külföldi források hazai bankszektorból történő kivonása, azonban ezúttal kisebb súlyt képviselt az anyabanki finanszírozás csökkenése. A szűkülést elsősorban a külföldiek betéti állományának drasztikus esése (-18,7%) okozta, míg az állami tulajdonú speciális hitelintézetek sikeres őszi külföldi devizakötvény kibocsátásai némileg kompenzálták a negatív trendet.

A hitelintézeti szektor **adózott eredménye** a 2013 III. negyedév végén mindössze 51 milliárd forint volt. Valószínűsíthető, hogy a bankszektor összességében 2013-ban nem realizált pozitív eredményt. Bár a bankok közötti eredmények igen jelentős szórást mutatnak, az év egészében továbbra is azzal kell számolni, hogy a szektor veszteséges marad. A kedvezőtlen eredmények mögött elsősorban a banki kölönadók, a pénzügyi tranzakciós illeték augusztustól elrendelt kiegészítése, egyéb a bankszektort célzottan sújtó közterhek, valamint a hitelportfólió minőségének romlása húzódik meg. 2012 végén 13,8% volt a 90 napon túli és 9,4% a 90 napon belüli **késedelmes hitelek** aránya. **2013 szeptember végén** 14,5% és 9,7% volt ugyanez az arány, tehát a hitelportfólió minőségromlási trendje ebben az évben is folytatódott. Sajátos kedvezőtlen folyamat alakult ki a lakossági jelzáloghitelek esetében, ahol a késedelmes hitelek állományának viszonylagos állandósága (33-34%-a az érintett portfóliónak) mellett megnövekedett a 90 napon túli tartozások részaránya a 90 napon belüliekhez képest (2012 végén 16% vs. 17,1%, 2013 szeptemberben 18,6% vs. 14,8%).

III. Vállalati hitelezés

Az MNB statisztikái szerint a kelet-közép európai régióban 2012-ben hazánk kivételével már megindult a vállalati hitelezés növekedése. 2013. harmadik negyedévben az előző negyedévhez képest Magyarországnak is sikerült megfordítani a 2008. óta tartó negatív trendet.

2013. harmadik negyedévben 130 milliárd forinttal emelkedett a hitelállomány, így az előző negyedéves 6,4 százalékról 3,5 százalékra mérséklődött az éves állománylépülési ütem. Az állomány harmadik negyedévben mért emelkedése a Növekedési Hitelprogram keretein belül folyósított új hiteleknek köszönhető, melyek egyúttal a futamidő hosszabbítását és a forint irányába történő denominációs átrendeződést is segítették. Az állomány növekedése a hosszú lejáratú hitelek 290 milliárdos emelkedése és a rövid futamidejűek 160 milliárdos mérséklődése eredőjeként állt elő. A forintbitelek aránya az előző negyedévi 40 százalékról közel 48 százalékra emelkedett. A hitelezési feltételek némileg enyhültek az előző negyedévhez képest, azonban a hitelkínálati korlátok továbbra is szigorúak.

A fentiek mellett pozitívként értékelhető, hogy a jegybanki kamatcsökkentési ciklus egyre jobban érvényesül a vállalati kölcsönök árazásában, a minimum 5 éves hitelek átlagos kamat szintje 5,39 százalékra csökkent novemberre. Az euro alapú hitelek esetében a kamat és a felár is változatlan maradt. Kedvező fejlemény, hogy a nem teljesítő vállalati hitelek aránya 18,3-ról 17 százalékra mérséklődött a második negyedévében. A bankrendszer likviditási helyzete a csökkenő hitel/betét aránynak köszönhetően szintén javuló tendenciát mutat.

A Növekedési Hitelprogram második szakasza

A három pillérből álló Növekedési Hitelprogram első szakaszának sikerességére tekintettel 2013. szeptember 11-én a Monetáris Tanács a program folytatása mellett döntött. A gazdasági növekedés támogatása érdekében az NHP második szakasza során rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd forint, amelyet a Monetáris Tanács legfeljebb 2000 milliárd forintig megemelhet.

Az MNB a program meghosszabbítása során továbbra is a kamatmentes refinanszírozási, hitelt nyújt, melyet a bankok maximum 2,5 százalékpontos felár és maximum 10 éves futamidő mellett kölcsön

vagy pénzügyi lízing formájában továbbhiteleznek a KKV-knak, illetve pénzügyi vállalkozásokat refinanszíroznak. A program második szakasza 2013. október 1-től 2014. év végéig tart. A keretösszeg 90 százaléka az I. pillérben új hitelezést érint, míg 10 százaléka a II. pillérbeli hitelkiváltásokra használható fel. A program keretein belül történő allokáció az első szakasztól eltérően érkezői sorrendben történik. Az NHP első és második szakaszára összevontan fennálló - forintügyletre és devizahitelek kiváltására külön-külön alkalmazandó - jelenleg érvényes 3-3 milliárd forintos felső korlát 10-10 milliárd forintra emelkedik. Az I. pillér kitűzött céljainak hatékonyabb elérése érdekében szűkültek a KKV-hitelek felhasználási lehetőségei. Egyrészt a beruházási hitelek esetében csak az üzleti tevékenységgel szorosan összefüggő tevékenységek finanszírozhatók a program keretében, másrészt a forgóeszköz finanszírozással összefüggő hitelcélok esetén 1 évre szűkült a folyósítható hitelek futamideje. A program II. pillére egyrészt a deviza alapú hitelek arányának csökkenését, másrészt - az EU-s támogatás előfinanszírozására felvett forinthitel vagy pénzügyi lízing kiváltásával - a vállalkozások finanszírozási költségeinek a mérséklését kívánja elérni. A program III. pillérének keretében az MNB új euro likviditást nyújtó devizacsere (FX-swap és currency interest rate swap, CIRS) tendereket vezetett be, összesen 8 különböző futamidő mellett.

Önkormányzati hitelezés

A Kormány újraszabályozta az önkormányzatok mindennapi működését rendező törvényeket, valamint a feladatok végrehajtását biztosító előírásokat. A helyi önkormányzás feladatainak újrastrukturálása mellett az önkormányzati gazdálkodás feltételei és finanszírozásának módja is megváltoztatásra került. Ennek egyik jelentős lépéseként a Kormány rendezni kívánta az önkormányzatok működését és fejlesztéseit biztosító, de korábban az állam által nem fedezett kiadásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások sorsát.

Ezen cél elérése érdekében 2011-ben az állam - törlesztési célú támogatásként - egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott a megyei önkormányzatok (197,6 milliárd forint), majd 2012-ben az 5.000 fő lakosságszámot meg nem haladó települési önkormányzatok és többcélú kistérségi társulásaik számára (74 milliárd forint). 2013 év közepén a Kormány részlegesen átvállalta az 5000 fő feletti települések adósságállományát (610,3 milliárd forint).

Az adósságkonszolidáció folytatásaként a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CXIII. törvény alapján az állam átvállalja a települési önkormányzatok és ezek társulásainak 2013. december 31-én pénzügyi intézmények felé fennálló fizetési kötelezettségeit.

A konszolidáció a 2013. december 31. napján fennálló teljes adósságállományra (tőke, késedelmes tőke), valamint az ezekhez kapcsolódó, 2014. február 28-ig számított járulékos követelésekre (kamat, késedelmi kamat, rendelkezésre tartási jutalék, kezelési költség) terjed ki. A 2014. évi költségvetési törvény szerint az adósság egyes elemeinek átvállalását az állam úgy is teljesítheti, hogy 200 millió forintnál, vagy 815 ezer CHF-nél, vagy 660 ezer EUR-nál kisebb összegű adósságelemekre az állam egyszeri költségvetési támogatást nyújt. Ezzel a megoldással egyszerűsíthető a kisebb összegű hitelek átvállalásának technikája.

A 2013. december 31-én adósságrendezési eljárás alatt álló önkormányzatok esetében az állam az adósságrendezési eljárás lezárását követő 60 napon belül gondoskodik a kötelezettségek átvállalásáról, külön meghatározott eljárási rend szerint.

A jogalkotási folyamatban a Magyar Bankszövetség véleményezte a jogszabály tervezetet, majd a törvény elfogadását követően az átvállalás menetrendjét tartalmazó útmutatóra és adatszolgáltatási űrlapra vonatkozóan megküldte javaslatát az NGM részére. Ezt követően a bankok 2014. január 15-ig - komoly erőfeszítések árán – teljesítették a törvényben előírt adatszolgáltatási kötelezettségeket.

IV. Lakossági hitelezés

A Magyar Nemzeti Bank novemberi hitelezési jelentése szerint „A háztartási szegmensben tovább folytatódott a hitelállomány leépülése. A harmadik negyedév során az állomány mintegy 100 milliárd forinttal, éves alapon 5,2 százalékkal mérséklődött. Az állomány csökkenését a devizahitelek leépülése eredményezte, miközben a forintbitelek állománya növekedett a negyedév során. Az új kihelyezések volumene tovább emelkedett az év elején tapasztalt történelmi mélypontjához képest. A fedezetlen fogyasztási bitelek feltételeiben tovább folytatódott az enyhítés, miközben a bankok a lakáshitelek feltételeinek változatlanságáról számoltak be. A megvalósult ügyleteknél a teljes hitelköltség (THM) a lakáscélú bitelek esetében 9,3 százalékra, míg a szabad felhasználású jelzálogbitelek esetében 11,5 százalékra csökkent az alapkamat mérséklődésének mentén. A lakáscélú bitelek felára azonban továbbra is kiugróan magasnak számít régiós összehasonlításban.” A magas felárban egyéb tényezők mellett a nem teljesítő és a 90 napon túl lejárt bitelek régiósnál nagyobb aránya is megjelenik.

Devizahitel mentő csomag elkészítése és átadása a Nemzetgazdasági Minisztériumnak

Szeptemberben a kormány ultimátumot adott a bankoknak, hogy a devizahitel szerződések módosítására november 1-ig dolgozzanak ki az ügyfelek számára kedvező megoldásokat. Konkrét jogszabályi kötelezettség hiányában a szerződések módosítására nincsen jogalap és az prudenciális szabályokba ütközhetett volna. Így a témában dolgozó magas szintű munkacsoport kezdeményezése alapján az elnökség úgy döntött, hogy - a civil szférának a kormány által meghatározott követelményeknek megfelelő javaslatait is figyelembe véve - a korábban átadott mentő csomag újragondolásával tesz eleget a kabinet elvárásainak. Az átdolgozott csomagot október végén küldtük meg az NGM-nek.

A csomag a lakáshitelek esetében az árfolyamgát kötelező bevezetését kezdeményezte - az állomány zömét adó CHF és EUR bitelekre vonatkozóan az adósok kilépési opciójával - a lakáshitelek új Hpt. szerinti kiterjesztett értelmezésének megfelelő szélesebb ügyfélkör részére. A devizahitel perекet érintően javaslatot tett az esetleges semmisség következtében előálló elszámolási kötelezettség egy eljárásban történő kötelező meghatározására. A javaslatok között szerepelt a téli kilakoltatási moratórium kezdő időpontjának előre hozása, valamint a kisösszegű tartozások esetén az ingatlan végrehajtásáról történő lemondás.

A csomag előkészítése során a munkacsoport a lakás célú jelzálogbitelek forintra történő átváltásának a lehetőségét, esetleges következményeit is vizsgálta. A forintra váltás IFRS alatti kezeléséről külső tanácsadókkal, könyvvizsgálókkal is konzultáltunk. Álláspontjuk egységes és egyértelmű volt a tekintetben, hogy a devizában fennálló lakossági hitelállomány egy összegű azonnali, piaci spot árfolyamon történő forintra váltása esetén az eredeti és az átváltás utáni hiteltermék közti teljes futamidőre jutó cash flow elmaradás miatti különbözetet az átváltáskor egy összegben, veszteségként ki kellene mutatnia a bankszektornak. A kormányzathoz eljuttatott bankszakmai javaslatok megvalósítása az azonnali átváltásnál kevesebb, de még mindig tetemes veszteséget jelentett volna a bankszektornak.

A kormányzat végül a belépési feltételeket és egyéb kondíciókat illetően előnyösen módosított árfolyamgát konstrukciót ajánlotta a devizahiteleseknek.

A devizahitelek kapcsán hozott jogegységi döntés és alkotmánybírósági beadvány

2013 késő ősztől a politikai kommunikáció egyre inkább a jog oldaláról várja a devizahitelesek súlyos társadalmi problémájának a megoldását, a Kúria, illetve az Alkotmánybíróság döntéseit jelölve meg a további lépések kiinduló pontjaként. A kialakult helyzetben a **Kúria Polgári Kollégiumának** vezetője 2013. november 25-én közzétette a **jogegységi eljárás lefolytatása iránti indítványát**, melyben a bírói gyakorlat alapján hét elvi kérdést fogalmazott meg a deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződések és fogyasztói lízingszerződések érvényességével kapcsolatban. A felvetett kérdésekről a Bankszövetség érvénytelenségi perekkel foglalkozó munkacsoportja részletes szakmai elemzést készített.

A Kúria 2013. december 16-án közzétette a jogegységi döntés lényegét, majd ezt követően december 23-án annak részletes indoklását is. A felvetett kérdések többségében a Kúria a törvényi kereteknek megfelelő jogegységi döntést hozott, amely összhangban van a korábban meghozott bírósági döntések

nagy többségével. A jogegységi döntés a felvetett kérdések közül nem foglalkozott az egyoldalú szerződésmódosítás szerződési feltételeinek tisztességességével, tekintettel az Európai Unió Bírósága előtt a tárgyban folyamatban levő ügyre, amelyben a tavasszal született döntés.

A Kormány a Kúria döntését megelőzően 2013. november 28-án kelt indítványában a deviza alapú kölcsönszerződések okozta nehézségekkel összefüggésben, **két kérdésben várja az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény értelmezését.** Elsőként arra kérte fel az Alkotmánybíróságot, hogy az értelmezze „*az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését ... hogy, abból közvetlenül levezethető-e valamely tömegesen alkalmazott, a fogyasztók számára egyoldalúan és jelentős hátrányt okozó módon meghatározott – így különösen az ún. devizahitel szerződések esetében az árfolyamkockázatnak kizárólag az adósra hárítását rögzítő, a hitelező számára az egyoldalú kamatemelés lehetőségét viszonylag szabad mérlegelés alapján és széles körben biztosító, valamint az árfolyamrést (sic!) alkalmazását előíró – szerződési feltétel, illetve az ezt megerősítő bírósági ítélet, valamint az ezek alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége*”. A kormány második kérdésével arra kérte fel az Alkotmánybíróságot, hogy értelmezze „*az Alaptörvény II. cikkét és a B) cikk (1) bekezdését abból a szempontból, hogy milyen – az Alkotmányhoz képest mennyiben eltérő – alkotmányossági feltételekkel kerülhet sor fennálló szerződéseknek jogszabály útján történő módosítására*”.

A Kormány indítványát a Bankszövetség devizahiteles ügyekkel foglalkozó munkabizottsága is megvitatta és arról közös álláspontot alakított ki.

Az Alkotmánybíróság közzétett tájékoztatása szerint január végén kezdi meg az indítvány tárgyalását.

Az árfolyamgát törvény igénybevételei lehetőségének bővítése

November elején hirdették ki azt a törvényt, amely az eddigi kizáró feltételek többségének eltörlésével lehetővé tette az árfolyamgát igénybe vételét sok, ettől eddig elzárt adós számára. (Befogadásra kerülhetnek például a 90 napot meghaladó késedelmes hitelek és - a folyósításkori értéket tekintve - a 20 millió forintnál nagyobb összegű hitelek is.)

A törvény a tartozás egy részének elengedésére is ösztönözte a bankokat azáltal, hogy csak akkor ad az állam készfizető kezességet, ha az adós tartozása nem több mint a fedezeti ingatlan hitelnyújtáskori forgalmi értékének a 95%-a.

Az előzetes egyeztetés nélkül elfogadott törvény komoly értelmezési kérdéseket vetett fel, melyeket tagbankjainkkal több alkalommal, a részleteket érintően is egyeztettünk. Ennek alapján módosítási javaslattal kerestük meg az nemzetgazdasági minisztériumot. Így például javasoltuk:

- a már folyamatban lévő és a törvénymódosítás szerinti gyűjtőhiteleknel egységes hosszúságú (180 nap) legyen a még elfogadható törlesztési késedelem,
- a már folyamatban lévő banki fizetéskönnyítő programokat - az ügyek kezelhetetlensége miatt - ne lehessen/kelljen árfolyamgátas konstrukcióvá konvertálni,
- kerüljön kidolgozásra az állami kezesség az új feltételű hitelekre,
- korlátozzák a gyűjtőhitel többszöri igényelhetőségét.

A javaslatok többségére - az NGM-mel, a tagi szakértők bevonásával folytatott egyeztetések nyomán - elfogadható törvényi megoldás született.

A „lakáshitelezés” meghatározás-változásának hatása a hitelezési gyakorlatra

Az új Hitelintézeti törvényben (lásd lentebb) számos ponton módosításra került a lakáscélú hitel fogalom meghatározása, ami érdemi változásokkal járt együtt:

- A lakáscélú hitel fogalmát kiegészítették az ezen hitelek kiváltó hitellel is. (Ennek hatása lehet egy esetleges devizahiteles mentőcsomagnál, ill. a Fogyasztónak nyújtott hitel törvény alkalmazásánál az előtörlesztésekkor.),

- A devizahiteleknél nemcsak a - fentiek szerint bővített tartalmú – lakáscélú, hanem az összes jelzáloghitelnél középfolyamot kell alkalmazni folyósításnál, törlesztésnél (előtörlesztésnél is) és díjszámításnál,
- Minden jelzáloghitelre kiterjedően (eddig csak a szűkebb lakáscél esetén írták elő) az ügyfélnek 5 évente joga van ingyenesen futamidő hosszabbítást kérni.
- Minden jelzáloghitel esetén (eddig csak lakáscélú) a 90⁺-os ügyfélnek a futamidő során egyszer joga van maximum 5 évvel meghosszabbítani a futamidőt – ingyen.
- jelzáloghitel esetén a hitel felmondása előtt az ügyfelet tájékoztatni kell tartozása kialakulásának részletes adatairól,
- amennyiben szerződésmódosítás révén az eredeti tőketartozás 10%-át meghaladóan nő a tartozás, az ügyfél hitelképességét - minden hiteltípus esetén – ingyenesen ismételt meg kell vizsgálni.

Banki szakértők részvételével egyeztetést szerveztünk az NGM felelőseivel, amelynek eredményeképp kisebb módosításokat és pontosításokat sikerült elérni a tervezett szabályozáshoz képest, például:

- egyértelműsítésre került a kiváltó hitel fogalma,
- a felmondásra kerülő hitelek esetében a tervezett havi bontású hiteltörténeti tájékoztatás évesre változott, illetve e szabály bevezetési határidejét - tekintettel az év végi torlódásokra - több hónappal későbbre halasztották.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

Új hitelintézeti törvény, pénzügyi salátatörvény

Tavaly decemberben fogadta el az Országgyűlés az új hitelintézeti törvényt. Az új törvény tartalmában nagyrészt a régivel azonos, ám a Hpt. húsz éven keresztül történő folyamatos módosítása a jogalkotó szerint is időszerűvé tette a töredezett, kusza szerkezetű törvény átszerkesztését. Ami a tartalmi újdonságot jelenti, az a tőkekövetelmény irányelv (CRD4) implementálása: szigorodtak a prudenciális felügyeleti szabályok és a vállalatirányítási követelmények, szűkült a külső hitelminősítésekre való hagyatkozás lehetősége, és új tőketartalékok, ún. tőkepufferek kerültek bevezetésre. Ezen túl módosultak, az ügyfelek számára kedvezőbbé váltak a Hpt. fogyasztóvédelmi rendelkezései.

2014-től az új Hpt. valamint a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló, 575/2013 EU rendelet (CRR) együttesen határozzák meg a hitelintézeti működés kereteit.

Az új Hpt. kapcsán fontos megemlíteni, hogy külön törvény született a nem banki pénzforgalmi szolgáltatókról és az utalvány-kibocsátókról. E törvény megszületésének figyelemmel kísérése azért volt fontos, mert ezen intézmények banki jogosítványok nélkül a bankokéval részben azonos tevékenységet végeznek, így a szektor semleges szabályozás alapvető követelmény.

A CRR-rel együtt elfogadott tőkekövetelmény direktíva implementálása szükségessé tette a befektetési szolgáltatásokról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosítását, és ugyanebben a „salátatörvényben” került sor azokra a módosításokra, amelyeket az MNB új, felügyeleti jogköre indokolt.

A hitelbiztosítéki nyilvántartásról szóló törvény előkészítése és a kapcsolódó problémák

Az új Polgári Törvénykönyvhöz kapcsolódóan a hitelbiztosítéki nyilvántartás szolgál arra, hogy az ingatlanon, lajstromozott ingóságokon és lajstromozott jogokon kívül más vagyontárgyakon, jogokon,

követeléseken alapított zálogjogokról tájékozódni lehessen. A nyilvántartásba történő bejegyzés a zálogjog alapításának szükséges feltétele lesz. Ezen túlmenően a hitelbiztosítéki nyilvántartásba kell bejegyezni a tulajdonjog fenntartással történő eladás, a faktoring-szerződés és lízingszerződés adatait is.

A hitelbiztosítéki nyilvántartás működésének részletes szabályait a 2013. évi CCXXI. törvény tartalmazza, amelyet előkészítése során a Bankszövetség is véleményezett. Észrevételünkben szóvá tettük, hogy a rendszer nem lesz képes teljes egészében átvenni a megszüntetett fiduciárius biztosítékok szerepét, mert a nyilvántartásban az egyes konkrét vagyontárgyak, jogok, követelések tehermentessége nem állapítható meg. A rendszer a felhasználókra várhatóan jelentős anyagi és eljárási terhet fog róni.

A törvényjavaslatot kisebb módosításokkal 2013. december 9-én elfogadta az Országgyűlés, s az 2014. március 15-én hatályba lép. Komoly gondot jelent, hogy a rendszer működtetéséhez szükséges végrehajtási rendeletek még nem jelentek meg. (A rendszer működtetésére, a nyilvántartásból történő lekérdezésre, a nyilatkozatok megtételére vonatkozó elektronikus adatlapokra, a költségtérítésre vonatkozó miniszteri rendeletekről nincs információ.) A nyilvántartást üzemeltető Országos Közjegyzői Kamara képviselői szerint a rendszer március 15-től működni fog. Hitelezői oldalon a márciusi hatályba lépéshez azonban már most el kellene kezdeni az működési háttér kiépítését (belső szabályzatok, IT fejlesztés, stb.), amitt azonban csak a teljes szabályrendszer ismeretében lehet megtenni.

A bizalmi vagyonkezelésről szóló törvény

Az új Ptk. bevezeti a bizalmi vagyonkezelés intézményét a magyar jogba. A bizalmi vagyonkezelő a vagyonrendelővel kötött vagyonkezelési szerződés alapján a saját tulajdonába adott vagyontárgyak, jogok, követelések kezelésére köteles. A Ptk. meghatározza az új jogintézmény magánjogi kereteit, de a kapcsolódó közjogi szabályokat (például a tevékenység végzésének engedélyeztetése) a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól szóló külön törvény fogja tartalmazni.

A tervezethez két ízben is tettünk észrevételeket az azt előkészítő Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium részére. Kifogásoltuk, hogy a tevékenység végzéséből a pénzügyi intézmények ki vannak zárva, mert a törvénytervezet szerint a bizalmi vagyonkezelői tevékenységet üzletszerűen csak kizárólagos tevékenységként lehetne végezni. Emellett számos javaslatot tettünk a kapcsolódó jogszabályok módosítására és a működés részletes feltételeire vonatkozóan. A törvényjavaslatot várhatóan a 2014. tavaszi ülészen tartja majd az Országgyűlés.

Felkészülés az új Ptk. alkalmazására

A bankszakma egyik kiemelt feladata az új Polgári Törvénykönyv alkalmazására történő felkészülés. Ez értelemszerűen nem csak a jogi apparátusok tanulási folyamatát jelenti, hanem a banküzem működésének átállítását az új jogszabálynak megfelelő működési rendre. (Általános szerződési feltételek, üzletsabályzat, belső szabályzatok, szerződések átdolgozása, nyomtatványok, ügyfél-tájékoztatók átdolgozása, stb.)

A folyamat elősegítésére a Bankszövetség is szervezett szemináriumokat az új kódex egyes, banki szempontból kiemelt fontosságú részeinek ismertetésére, feldolgozására. A IV. negyedévben a jogi személy, gazdasági társaságok témakörből és az értékpapírokra vonatkozó részből szerveztünk széles érdeklődést kiváltó szemináriumot, az utóbbi témakörben a Befektetési Szolgáltatók Szövetségével közösen.

Emellett folyamatosan figyelemmel követtük és véleményeztük a Polgári Törvénykönyv hatályba lépéséhez kapcsolódó egyéb jogszabályok módosításait:

- 2013. évi CLXXVII. törvény a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatályba lépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről,
- 2013. évi CLXXVI. törvény egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról,
- 2013. évi CCXXXVI. törvény egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról,
- 2013. évi CCLII. törvény egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével összefüggő módosításáról.

VI. A felügyeleti hatósággal kapcsolatos fejlemények

A PSZÁF beolvasztása az MNB-be

Az új jegybanktörvény által nyitva hagyott technikai kérdések egyeztetésére létrehozott bankszövetségi bizottság október 2-i ülésén kezdte meg munkáját, melyen meghatározta és priorizálta felügyelet MNB-be integrálásával kapcsolatos, tisztázandó kérdéseket. A felmerült problémák kezelését kezdeményező levelet október 10-én küldtük meg az MNB elnökének.

Az MNB elnöke november végi válaszában formálisan minden felvetésünkkel kapcsolatban támogatta a szektor és a jegybank közötti együttműködést, és megerősítette, hogy az átmeneti időszakban az összes felügyeleti tevékenységet fennakadásmentesen végzik.

Konzultáció a likviditásszabályozási témakörökről

A bankok treasury és piaci kockázatkezelési szakértőinek egyeztetését követően, október elején levelet küldtünk az MNB monetáris politikáért felelős alelnökének, melyben kértük az MNB álláspontját a a tőkekövetelmény rendeletben (CRR) meghatározott likviditási szabályok alkalmazásával kapcsolatosan. Ugyancsak indítványoztuk a magyar állammal szembeni, vagy magyar állam által garantált banki követelések – elsősorban az önkormányzati adósságkonszolidációban érintett, korábban jegybankképes kötvények – jegybank által elfogadott fedezetkénti elismerését, illetve hosszabb távon az MNB közreműködését ezen eszközöknek a CRR szabályok között likvid eszközként történő elismertetésére.

Az alelnök válaszában jelezte, hogy a CRR implementációs kérdéseivel a jegybankon belül létrehozott Likviditási Munkacsoport foglalkozik, mely december első hetében ült össze első alkalommal.

A levelünk tartalmával összefüggésben a jegybank és a bankok szakértői között november végére egyeztetést szerveztünk. A jegybanki szakértők kifejtették, hogy a fedezetekkel kapcsolatos banki felvetéseket jelenleg nem látják indokoltnak, továbbá hogy a fedezetként elfogadott instrumentumok körét nem kívánják kiterjeszteni az elfogadott piacokra nem bevezetett értékpapírokra. A CRR implementálásával kapcsolatosan jelezték, hogy a rendelkezésükre álló információk alapján nem látnak rendszerszintű problémát a hazai bevezetésben. A legnagyobb gondként a devizalikviditási szabályok teljesítését jelölték meg, aminek az elősegítéséhez a jegybank nem rendelkezik eszközökkel. Emellett kiemelték, hogy a kockázatok további felméréséhez, valamint az implementáció zökkenőmentes végrehajtásához várják a bankok jelzéseit az esetleges problémákról.

Az egyeztetésen túl a CRR szabályainak értelmezésével kapcsolatos banki észrevételeket két körben gyűjtöttük össze és küldtük meg a fent említett Likviditási Munkacsoportnak.

BUBOR reform

A PSZÁF áprilisban kiadott ajánlásával összefüggésben elindult BUBOR reform fontos lépéseként a Magyar Forex Társaság (MFT) együttműködési megállapodás tervezetét készítette a reform elemeinek a kidolgozására, mely novemberben került véglegesítésre és jelenleg az MNB vezetésének a jóváhagyására vár.

Ezzel párhuzamosan – ugyancsak a PSZÁF említett ajánlásával összhangban - az MFT decemberben kezdeményezte a jegyzett BUBOR futamidők számának 15-ről 9-re történő csökkentését, a megszűnő futamidők 2014. februári kivezetésével. Az MFT szándékát a tagszervezeteink között köröztettük, amivel kapcsolatban nem merült fel ellenvetésük.

Az MNB adatszolgáltatás változása

Az MNB a felügyeleti feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 2014. évi rendelet tervezeteket november elején nyilvános vitára bocsátotta, majd december elején konzultációt tartott az adatszolgáltatások változásairól. A 2014. évi változások döntő része jogszabálykövetés, amely az EU tagállamokban közvetlenül alkalmazandó CRR előírásokhoz, illetve az EBA adatszolgáltatási követelményeket tartalmazó végrehajtási technikai előírásokhoz (ITS-ekhez) igazodik. Emellett pontosítások, kiigazítások történtek a korábban megválaszolt gyakorlati kérdések

alapján és az adatminőség javítása érdekében. A jegybank megkezdte a PSZÁF beolvasztásából eredő adatszolgáltatást érintő felülvizsgálatot is, melynek előnyei a szektor számára érdemben leghamarabb a 2015 évi jelentési követelményeknél lesznek majd érezhetők.

VII. Pénzforgalom

A megemelt tranzakciós illeték

A 2013 augusztusában hatályba lépő törvény értelmében a készpénzfelvétel díja a duplájára (6 ezrelékre), más tranzakciós díjak pedig 2 ezrelékről 3 ezrelékre nőttek. A jogszabály eltörölte a 6 ezer forintos felső értékhatárt a készpénzfelvétel esetén. Emellett az új szabályozás értelmében 6 százalékos egészségsügyi hozzájárulás is terheli a kamatadó mellett a betéti kamatokat.

Miként év elején, úgy a nyári illetékemelési időszak után is elmondhatjuk, hogy a pénzintézetek döntő hányada – még a megnövekedett költségek ellenére is - kitart amellett, hogy ingyenesen biztosítsa ügyfelei számára a bankkártyás vásárlásokat, támogatva ezzel a korszerű, készpénzmentes fizetési módot.

A tranzakciós illeték áthárítását a PSZÁF, illetve jogutódja, az MNB folyamatosan monitorozta, a vizsgálatok nyomán megállapítható, hogy a hitelintézetek a jogszabályok magas fokú figyelembe vételével végzik tevékenységüket, elenyésző esetben állapított meg jogszabály-sértést a hatóság.

Decemberben az adóhatóság megkeresésére elküldtük a 2014 évre tervezett tranzakciós illeték bevallási nyomtatvánnyal kapcsolatos észrevételeinket: a készpénznek minősülő tranzakciók meghatározásával összefüggésben, illetve az önellenőrzésre vonatkozóan kértünk pontosítást/iránymutatást.

A kétszeres ingyenes készpénz felvét törvényi szabályozása és a kapcsolódó rendelet – NGM egyeztetések

A kormányzat által megkezdett rezsicsökkentés nem került el a pénzügyi szektort sem: egy egyéni képviselői indítvány elfogadásával az Országgyűlés elsőprő többséggel új rendelkezést iktatott a pénzforgalmi törvénybe. Az új rendelkezés szerint 150 ezer forint erejéig fogyasztói jognak minősül a havi első két készpénz-felvétel ingyenessége. E jogát a fogyasztó egy kiválasztott fizetési számlája tekintetében gyakorolhatja, tehát ha több számlája van, választania kell. Az ingyenességet egy nyilatkozattal kell igényelni, ennek szövegét a törvény felhatalmazása alapján kibocsátott NGM rendelet tartalmazza. Első ízben 2014. február 1-jétől élhet a fogyasztó ezzel a jogával, amennyiben az ehhez szükséges nyilatkozatot személyesen a bankfiókban, vagy internetbankon keresztül 2014. január 20-áig leadta. Ezt követően minden hó 20-áig leadott nyilatkozat a következő hónap első napjától jogosítja a fogyasztót a kedvezmény igénybe vételére.

Annak kiszűrésére, hogy a fogyasztó nem igényelte-e egynél több számlájára ezt a kedvezményt, egy külön törvénnyel felállítandó központi nyilvántartás szolgál, amely az igénylő nyilatkozatokat tárolja és kezeli majd. A külön törvénynek 2014 végéig kell megszületnie, de mi arra törekszünk, hogy erre még ebben a ciklusban sor kerüljön, illetve hogy a központi nyilvántartás működtetésére törvényi felhatalmazással a BISZ Zrt.-t jelöljék ki.

A törvényjavaslat megszületésétől kezdve a Bankszövetség minden lehetséges fórumon – ideértve a javaslatot tárgyaló parlamenti bizottságot is – hangoztatta ellenérveit, melyek szerint az ingyenes készpénz-felvétel ellentétes a piacgazdaság működési elvével, hiszen egy nyilvánvalóan költséges szolgáltatás ingyenes nyújtására kötelezi a szolgáltatót; erősíti a feketegazdaságot, hiszen a készpénzes fizetés az adóelkerülést könnyíti; és évtizedekkel visszaveti a pénzügyi szolgáltatások terén elért innovációt. Bemutattuk azt is, hogy számos banki számlacsomag már eleve magában foglalt bizonyos számú ingyenes ATM-használatot, bár a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetése csökkentette az ilyen csomagok számát. A kötelező ingyenesség egyik legnagyobb ellentmondása, hogy noha az állam törvénnyel kötelezi a bankot a veszteséget okozó ingyenes szolgáltatás nyújtására, ő maga – mármint az

állam – nem mond le arról, hogy az ingyenes szolgáltatásra is adót vessen ki, ugyanis a készpénz felvétel után a bank pénzügyi tranzakciós illetéket köteles fizetni.

További bankkártyával kapcsolatos fejlemények

Az IC díj jogszabályi csökkentése, felkészülés a változásra

A pénzügyi felügyelet jegybankba olvasztásával kapcsolatos jogszabály-módosításokat tartalmazó törvényben került elfogadásra az úgy nevezett interchange díj (bankközi jutalék) szabályozása. A jogszabály szerint 2014. január 1-jétől a jutalék összege betétkártyáknál maximum 0,2, hitelkártyák esetén maximum 0,3 százalék lehet. Mindkét korlát feltétele, hogy mind a kártyakibocsátó, mind az elfogadó szolgáltatónak Magyarországon legyen a székhelye, illetve fióktelepe, azaz ún. „domestic” tranzakció valósuljon meg. A szabályozás mértékében és ütemezésében is példa nélküli az európai piacokon, hiszen az Európai Bizottság 2 éves bevezetési időszakkal javasolva adott ki irányelvtervezet hasonló IC szintekre az EU tagországok számára. Az európai tervezetről leghamarabb valószínűleg 2014 őszén dönt majd az új Európai Parlament. Magyarországon eközben már január elsejétől, „élesben tesztelve” folyik a csökkentett IC díjak alkalmazása. A szabályozás „címzettjei” a bankok voltak, a rendszerek technikai átállítását a bankkártya társaságok hajtották végre. Továbbra is nyitott kérdés, hogy az üzleti modellek átformálása hosszú távon milyen fejlődési irányt ad a - mindeddig a nemzetközi trendek élvonalában növekvő - hazai bankkártya-piacnak. A Bankszövetség az elmúlt másfél évben folyamatosan szakmai egyeztetéseken és fórumokon, valamint állásfoglalásokkal jelezte egy kellően elő nem készített szabályozás veszélyeit, kockázatait.

A Magyar Bankszövetség az aktuális fizetésforgalmi szabályozások kapcsán - a tranzakciós illeték megemlése és az interchange díj csökkentése okán – rendszeresen, több alkalommal is levélben fordult Orbán Viktor miniszterelnökhöz, valamint az illetékes minisztérium (NGM) vezetőihez, mindeddig sikertelenül. Leveleinkben egyértelműen rámutattunk, hogy a parlament által elfogadott szabályok – az ingyenes készpénzfelvétel aránytalanul magas szinten történő meghatározása és a kártyás vásárlásokra kivetett illeték fenntartása veszélyeket hordoznak, kedvezőtlen hatásokat indíthatnak be a magyar gazdaságban: például a készpénzforgalom megerősödéséhez és ezzel párhuzamosan a szürkegazdaság bővüléséhez vezetnek.

POS telepítési projekt

Nemzetközi kutatások és az MNB korábbi, a készpénzhasználat társadalmi költségeivel foglalkozó tanulmánya is rámutatott, hogy a pénzforgalom modernizálása, az elektronikus csatornák hangsúlyosabb használata évi százmilliárd forintot meghaladó nemzetgazdasági megtakarításhoz vezethet. Ezen célokkal összhangban a Magyar Nemzeti Bank 2013-ban egy támogatási programot kezdeményezett a bankkártyás fizetéseket lehetővé tevő készülékek (POS terminálok) telepítésére. A program MasterCard anyagi támogatásával, további piaci szereplők és 6 bankkártya-elfogadó intézmény (Budapest Bank, Erste Bank, K&H Bank, OTP Bank, Six Payment Services, Takarékbank) részvételével, valamint a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara aktív közreműködésével valósult meg. A résztvevő elfogadók átfogó szervezési munkával és az ehhez szükséges erőforrások allokálásával sorakoztak fel a kezdeményezéshez, a Bankszövetség a Projektirányító Bizottság tagjaként segítette a program koordinálását. A projekt keretében a Fejér megyében működő értékesítő/szolgáltató vállalkozások két éven keresztül jelentős kedvezménnyel használhatják a bankkártya elfogadáshoz szükséges POS terminálokat. A kedvezményes kihelyezések 2013 szeptemberében kezdődtek meg, és december 31-éig biztosítottak csatlakozási lehetőséget a fejér megyei kereskedőknek. A pilot-projekt kiemelt célja, hogy tapasztalati, lényegi információkat szolgáltatson, a bankkártya elfogadás elterjedésének főbb akadályairól, nehézségeiről, lehetőségeiről - így is segítve a pénzforgalom modernizálását.

Az EU Bankszámla irányelve (Payment Accounts Directive)

Az NGM felkérésére több alkalommal is véleményeztük a készülő európai uniós irányelv tervezetét, amely a bankszámladíjak könnyebb összehasonlításánál, a bankváltásnál és az alapszámla megnyitásánál kíván segítséget nyújtani az uniós polgároknak.

A bankszámla díjakat összehasonlító rendszer - amit az irányelv bevezetni javasol - már működik magyar felügyeleti hatóságnál, ugyanakkor az évente, az egyes bankszámlára utólag adandó díjtájékoztató, új feladatot róna a szolgáltatókra. Javasoltuk az NGM-nek, hogy az uniós fórumoknál a tervezett adatmennyiségnél jóval kisebb, az ügyfél által is áttekinthetőbb tájékoztató információ-igényt képviseljen.

Elutasítani javasoltuk az uniós szintű bankváltás lehetővé tételét, mert az életidegen helyzetre kínál megoldást, és rendkívül drága és bonyolult rendszer kiépítését feltételezi. A bankváltás azt segíti, hogy ugyanazon szolgáltatást olcsóbban kívánja az ügyfél egy másik banknál igénybe venni. Ha viszont az ügyfél egy másik tagországi bankot választ külföldre költözésénél, akkor valószínűsíthetően más szervezettől kapja a fizetést és más közszolgáltatókkal kerül kapcsolatba, tehát teljesen más szolgáltatási kör lesz a partnere.

Az alapszámla szabályozás véleményezésekor azt javasoltuk, hogy az irányelv minél több kérdésben hagyatkozzon a tagállamokra, elvégre a szociális kérdések (amelyek közé az alapszámla is tartozik) nemzeti hatáskört érintenek.

Az uniós egyeztetések során a tervezett irányelv számos ponton a bankok számára pozitív irányban változott.

VIII. Adózás, számvitel

A 2014. évi adóváltozásokat tartalmazó parlamenti előterjesztéshez több javaslatot küldtünk. Megelégedéssel fogadtuk, hogy az elengedett követelések adómentessége érdekében folytatott több éve tartó küzdelem eredménnyel zárult, és 2014-től a pénzkölcsön elengedés - meghatározott feltétel mellett - mind a magánszemély, mind a hitelt elengedő oldalán adómentessé vált. Többszöri nekifutásra sikerült elfogadtatni, hogy a személyi jövedelemadó törvény forintra váltási szabályai lehetőség szerint maradjanak változatlanok, mert a kifizetői oldalon a jelenlegi rendszerek programozott módon jól működnek és felesleges informatikai fejlesztést és költséget generál a parlament elé beterjesztett tervezett módosítás.

A pénzügyi tranzakciós illetéknek a befektetési szolgáltatásra történő esetleges kiterjesztése miatt nagy volt a bizonytalanság. Nem volt ugyanis hivatalos válasz arra, hogy vajon 2014-től életbe lép-e az érvényes törvény szerinti - az európai FTT hatálybalépésétől függő - bevezetés. Az EU szintű tárgyalások az együttműködésben résztvevő tagállamok eltérő álláspontja miatt megrekedtek, így a szektor megnyugvással fogadhatta, hogy 2014-től nem lép életbe a befektetési szolgáltatásokra és az üzleti folyamatokra negatív hatást gyakorló illetékkötelezettség.

Az NGM az általános kockázati céltartalék eredménytartalékba történő átvezetése miatti adószabálynak, a hitelintézeti hozzájárulásnak a módosítására irányuló javaslatunkat is elfogadta. Ezáltal a hozzájárulás társasági adó jellegű lett, kezelése egyértelműbbé és kezelhetőbbé vált; az opciós átvezetéssel a teljes céltartalék állománynak részbeni átvezetése is lehetséges.

Az általános kockázati céltartalék kezelése az adószabályok mellett a számviteli szabályozásban is változást hozott. A 2014-es üzleti évtől kezdődően a hitelintézetek az általános kockázati céltartalék szintjét nem növelhetik, a korábban megképzett összeget csökkenteni pedig egyedül felhasználás útján lehet. A felhasználás szabályai ugyanakkor rendkívül szűk körűek: kizárólag abban az esetben teszik lehetővé a felhasználást, ha a hitelintézet olyan veszteséget realizált, amit korábban értékvesztéssel/céltartalékkal nem fedezett.

A hitelintézetek könyvvizetésére vonatkozó számviteli kormányrendelet javaslatunk szerint a kötelező törlesztési sorrend tekintetében is módosult: akkor szükséges csak a számviteli szabályok szerinti elszámolás sorrendjét tartani, ha erre eltérő rendelkezés nincs. Következésképpen érvényesíteni lehet a Ptk. azon rendelkezését, mely szerint az elszámolási sorrendtől a kötelezett javára el lehet térni. A jogszabály véleményezésekor még több más, nemzetközi számviteli sztenderdek (IFRS) szabályaihoz

közelítő módosítási igényt felvetettünk is. Közöttük voltak olyanok, amelyek megoldása érdekében a jogszabályokat előkészítő szakminisztérium 2014 folyamán nyitott a tárgyalásra.

IX. Bankbiztonság

Devizahiteles demonstrációk

A negyedik negyedévben tovább folytatódott a radikális devizahiteles csoportosulások demonstrációinak sorozata. A korábban tapasztalt megmozdulások mellett új típusú zavarkeltő, ún. „szavalásos” demonstrációk jelentek meg. Ennek lényege, hogy többen ügyintézés látszatát keltve jelennek meg bankfiókokban (konkrét esetekben sorszámot húztak), majd egy adott időpontban a várakozó ügyfelek között egyikük felállva hangosan egy közismert forradalmi hangulatú verset kezd el szavalni, sok esetben a ténylegesen ügyintézésre váró ügyfeleket különösen zavaró módon, hozzájuk közel hajolva, kiabálva. A fióki őrszolgálat megfelelő intézkedésével (kivezetés) egyidejűleg egy következő demonstráló hasonló módon zavarja meg a fiókban lévők nyugalma, és az esemény sorozatban ismétlődik. Az ilyen típusú demonstrációk, valamint a kapcsolódó banki intézkedések jogi megítélése bizonytalan, illetve fogyasztóvédelmi kérdéseket érinthet, ezért január első hetében kértük az ORFK és az MNB állásfoglalását a lehetséges banki intézkedésekkel kapcsolatban.

Együttműködés az ORFK-val

A negyedik negyedévben több témában folyt szakmai előkészítő munka az ORFK-val együttműködésben:

- A rendőrség 2013. december 8-tól új segélyhívó, valamint tevékenységirányítási és bevetési rendszert vezetett be. Ennek elemeként csak a rendőrségi tevékenységirányítási központok váltak jogosulttá a banki riasztások alapján rendőri állományt bevetésére, így egy erőszakos bűncselekmény esetében a korábbi közvetlen, az egyes rendőri szakterületek felé fennálló telefonos kapcsolatok használata nem garantálja a rendőri erők azonnali reagálását. Ennek a problémának az orvoslására az ORFK kezdeményezte, hogy riasztási célból a tagszervezeteink rendelkezésére bocsát a tevékenységirányítási központokhoz közvetlenül kapcsolt dedikált telefonszámokat, amennyiben azok beruházási és üzemeltetési költségeit a Bankszövetség finanszírozza. A technikai, eljárási és finanszírozási részletek áttekintése, egyeztetése jelenleg is folyamatban van.
- 2013 szeptemberében több tagbankunk kapott olyan leveleket, melyen kézzel írott fenyegető kijelentések szerepeltek egy korábban konkrét bűnügyi nyomozás során banktitok kiadás iránt nyomozóhatóság általi megkeresésre küldött banki válaszokat tartalmazó leveleken. Mivel a levelek feladójának személye ismeretlen volt, valamint az mind a nyomozás tárgyát képező büntetőügyről, mind az érintett személyekről, mind a megkeresés megválaszolásában részt vevő banki alkalmazottakról nyilvánosság számára nem rendelkezésre álló adatokat tartalmazott, és vélelmezhető volt, hogy ezen adatok illetéktelenek tudomására jutottak, ezért október-november során az ORFK-val közösen vizsgálatot folytattunk. A vizsgálat kiderítette, hogy az illetékes nyomozóhatóság a bűnügyi eljárás során iratismertetést tartott, melyen jogszerűen bocsátotta az ügyben gyanúsított személyek, illetve jogi képviselőik rendelkezésére a banki válaszok másolatait, és ezen személyek egyike küldte azt tovább az érintett bankoknak kézzel írott fenyegető megjegyzéseivel. Habár a nyomozóhatóság jogszerűen járt el, a konkrét ügy rámutat arra az adatvédelmi problémára, hogy lehetőség nyílik a nyomozati cselekményekben megkeresett szervként résztvevő bankok, illetve alkalmazottaik adataival történő esetleges visszaélésre, ezért január közepén ennek a problémának a megoldására jogszabály módosítást kezdeményeztünk a belügyminiszternél.
- Novemberben az ORFK belső vizsgálatot indított a bűnügyi megkeresésekkel kapcsolatos egyéb problémák azonosítására a folyamatok fejlesztése érdekében. Ehhez kérték a bankok közreműködését a Bankszövetség koordinálásával, mely munka jelenleg is folyamatban van.

Az IT biztonság állami szervezetrendszerének változása, együttműködés az új GOVCERT-tel

2013 márciusától megváltozott a kritikus infrastruktúrák, valamint júliustól az állami és önkormányzati intézmények informatikai biztonságának felügyeletét és koordinálását ellátó szervezetrendszer. Az érintett jogszabályok hatálybalépését megelőző időszakban a kialakult intézményi rendszerrel, a magyar CERT feladatokat ellátó Puskás Tivadar Közalapítvánnyal szorosan együttműködött mind a Bankszövetség, mind az egyes bankok. Az említett jogszabály hatálybalépését követően a PTA feladatait részben – a létfontosságú rendszerelemek tekintetében – a katasztrófavédelem központi szerve, részben – az állami és az önkormányzati intézmények tekintetében – a Kormányzati Eseménykezelő Központot (GovCERT) üzemeltető Nemzetbiztonsági Szakszolgálat vette át.

A Bankszövetség IT Biztonsági Munkacsoportjának 2013. évi tervében is foglalt törekvése az IT biztonság állami szervezetrendszerének új intézményeivel a kapcsolat és az együttműködés kiépítése, mely elősegíti a tagszervezetek intézményenkénti IT biztonsági tevékenységének magasabb szinten történő ellátását. Ennek elemeként a munkacsoport decemberben egyeztetést folytatott a GovCERT vezetőjével az együttműködés kialakításának lehetséges formáival kapcsolatban.

X. Bankszövetségi fejlemények

Bizottsági és munka csoport ülések

A KHR munkacsoport ülése

A munkacsoport ülésének legfontosabb napirendi pontja a 2014. január 1-től bevezetendő adathelyességi stratégia és az ezt eszlősegítő díjrendszer megtárgyalása volt. A KHR-t kezelő szervezet számára nagy kihívást jelentett, hogy a 2011-es törvényi változás - az úgy nevezett pozitív adóslista bevezetése - révén a korábbi időszakhoz képest több mint háromszorosára nőtt a kezelt adatmennyiség. A rendszer működésének egyik kulcsa a kezelt adatok pontossága, helyessége. Ennek elérése érdekében új módszer kerül bevezetésre:

Az egyes adatok a KHR-ben betöltött szerepük fontossága szerint kategorizálásra kerülnek és az egyes kategóriákhoz eltérő - megengedett - hibaszázalék lesz rendelve. (Például a hitelképességet meghatározó adatok helyessége 99% pontosságú kell, hogy legyen, a kisebb jelentőségű adatok pontosságára elegendő a 95%-os hibakorlát.) A KHR-t kezelő BISZ különböző eszközöket alkalmaz a fenti adathelyességi célok elérése érdekében:

- adathelyesbítési felszólítást küld a referenciaadat szolgáltatóknak,
- új ösztönző adatkezelési díjpolitikát vezet be,
- a bejövő adatok helyességét biztosító ún. „input szűrőket” alkalmaz.

A BISZ részéről hangsúlyozták, hogy nem a bevétel növelése a céljuk, hanem a megfelelő minőségű adatküldésre ösztönzés. Reményeik szerint ily módon 2-3 év alatt a kitűzött pontossági szintek elérhetők.

A Készpénz munkacsoport ülése

A munkacsoport a belföldi valutakereskedelem továbbfejlesztési lehetőségeivel foglalkozott. A téma előadója, az egyik jelentős hazai pénzzállító cég vezetője volt, aki ismertette cége valutakereskedelmet elősegítő rendszerét. Elmondta, hogy nem piacszerzési céllal, hanem meglevő ügyfélkörük jobb kiszolgálásának szándékával hozták létre a rendszert, használatáért nem kérnek díjat és várják, hogy az egyéb szolgáltatásaikat nem igénybe vevő, ügyfélkörükbe nem tartozó bankok („külső ügyfélkör”) is használják ezt a szolgáltatást. A rendszer működéséről elmondta, hogy:

- a biztonságos GIRO hálózaton keresztül lehet kommunikálni a rendszerükkel,
- a rendszer a különböző ajánlatokat megjeleníti a társaság honlapján. Ezáltal megnyílik a lehetőség az üzletfelek közötti tárgyalásokra, illetve a szerződéskötésekre,
- szállítóként egyik félnek sem kötelező e cég igénybevétele,

- minden változásról az érintettek - védett vonalon - e-mail üzenetet kapnak.

A résztvevők kiemelték a piac néhány kedvezőtlen sajátosságát:

- alapvetően egy időben merülnek fel minden szereplőnél az adott valutából keresleti, illetve kínálati hullámok,
- nehezíti továbbá a valutapiac rugalmas működését, hogy számos bankban a valutakereskedelem a Treasury felelőssége, melynek prioritásai nem feltétlenül egyeznek a készpénz területekével.

Általános volt a vélemény, hogy amennyiben sikerülne a külső ügyfélkör számára kezelhetőbb feltételeket elérni, akkor élni kellene a cég ajánlatával és egy tesztidőszakra kipróbálni a közös működést. A cég képviselője kijelentette, hogy amennyiben külső szereplők részéről komoly érdeklődés mutatkozik a rendszer nagyobb mértékű igénybevételére, akkor a vállalat kész módosítani a feltételeken.

Az adatvédelmi munkabizottság ülései

Az adatvédelmi munkabizottság a negyedik negyedévben két ülést tartott. Az októberi ülés témái: az adatkezelés jogalapjának kérdései; az adatkezelési tájékoztatási kötelezettségek a hitelintézeti gyakorlatban, a további adatfeldolgozó tilalmára vonatkozó rendelkezés módosulása, valamint a személyes adatok "elkülönítetten" történő kezelésének (Hpt. 13/A §) kérdései voltak.

A novemberi ülésen az adatmegőrzési idők kezeléséről hallgattunk egy vitaindító előadást, továbbá a kamerás megfigyelések hitelintézeti problémáit, valamint a Hpt-hez javasolt adatvédelmi/ titokvédelmi vonatkozású javaslatokat vitattuk meg.

A SEPA munkabizottság megalakulása

A Magyar SEPA Egyesülettel 2013. december 16-án kötött megállapodás értelmében tovább bővül a Magyar Bankszövetség bankközi együttműködésben betöltött szerepe. A végelszámolással megszűnő Egyesület szakmai feladatait átvéve, a jövőben a Bankszövetség, és a keretében megalakuló SEPA munkabizottság feladata lesz az Európai Pénzforgalmi Tanáccsal (European Council: EPC) való együttműködés biztosítása, a hazai hitelintézetek képviselte e szervezetben, valamint a nemzeti SEPA stratégia és nemzeti SEPA terv kidolgozása és karbantartása. További feladat a SEPA fizetési modellek fejlesztésével összefüggő szakmai munka koordinációja, a már működő fizetési modellekhez történő csatlakozás elősegítése, illetve az egységes euró pénzforgalmi térség megvalósításával kapcsolatos széleskörű tájékoztatás.

A kiterjesztett V4 csoport budapesti megbeszélése

A Magyar Bankszövetség 2013 utolsó negyedévében is aktívan részt vett a rendszeres szakmai egyeztetésekben, melyek az ún. „Visegrádi 4-ek” (Csehország, Lengyelország, Szlovákia) bankszövetségeivel folynak. Az említett országok a régióban hasonló gazdasági körülményekkel, adottságokkal, és sokban azonos múltbeli tapasztalatokkal rendelkeznek, amely az egyeztetéseknek megalapozottságot jelent, és elősegíti a közös munka hatékonyságát. Novemberben Budapesten került sor a szövetségi szakértők személyes találkozájára, a Szlovén Bankszövetség részvételével kibővített formában. Az aktuális európai és EBF-es banki témák megtárgyalása mellett a bankszektor szabályozási és adózási mintái, valamint a banki fejlődési trendek – különös tekintettel az elektronikus banki szolgáltatások bővülésére - is napirendre kerültek.

Vidéki banklátogatások

A főtitkár kezdeményezésére az év utolsó hónapjaiban meglátogattuk vidéki tagbankjainkat és tájékoztunk helyzetükről, stratégiájukról, az adott régióban betöltött szerepükről. A Duna Takaréknál, a Dél-Dunántúli Regionális Banknál, a Sopron Banknál, valamint a Kinizsi Banknál tett látogatásokon a Bankszövetség munkatársait a bankok felső vezetői fogadták és bemutatták gazdálkodásuk legfontosabb jellemzőit, sajátos vonásait. A találkozók jó alkalmat kínáltak a személyes kapcsolatok kialakítására, a tagok közvetlen informálására. A kapcsolattartás másik új

csatornája a negyedév során beüzemelt konferencia telefon, ami lehetőséget ad arra, hogy a tagok szakemberei személyes jelenlét nélkül bekapcsolódhassanak a munkacsoportok tevékenységébe.

Rendezvények, konferenciák

December közepén az Ernst&Young tanácsadók közreműködésével megtartottuk a hagyományosan a következő évi adóváltozásokra fókuszáló Adóforumot. A szakmai délutánon az adószabályok közül kizárólag azok kerültek szóba, melyek a hitelintézetek tevékenységét közvetlenül érintik. Így, a személyi jövedelemadónál kiemelt téma volt a pénzkölcsön elengedés adómentessé válása, a tartós befektetési szerződés (TBSZ) harmadik év szerinti rész-kivét elszámolása, illetve a 2014-től másik szolgáltatóhoz átvihető TBSZ megtakarításokkal átadandó információk köre és az átadás folyamata.

Az MBSZ munkatársai más szakmai fórumokon, konferenciákon is aktívan részt vettek. Így előadást tartottak a Menedzsment Fórum II. Pénzügyi fogyasztóvédelmi konferenciáján, a Bankárképző CRR-hez kapcsolódó kurzusán, illetve levezető elnöki feladatokat láttak el a „Bankszektor 2013” című két napos IIR szervezésű rendezvényen.

Kommunikáció

A Magyar Bankszövetség 2013 negyedik negyedévében kiemelten aktív kommunikációs tevékenységet folytatott, megjelenése a médiában gyakorlatilag folyamatos volt. A három hónap alatt 1524 megjelenéssel képviseltük a banki közösséget érintő témákat a médiumokban. Ez közel duplája a korábbi negyedéves statisztikának. Legnagyobb gyakorisággal ismét az online sajtóban szerepeltünk, mintegy 840 alkalommal, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma 513 esetben, és az elektronikus médiumokban való szereplés, hozzávetőleg 170 alkalommal. Vezető témakört a devizahitelezéssel kapcsolatos aktualitások jelentették – különösképpen a kormányzattal zajló egyeztetések a megoldáskeresésben. Ennek során online konzultációs kaput is nyitottunk a devizahitelezésben érintett ügyfelek és civil szervezetek számára, valamint személyes egyeztetésekkel is segítettük az álláspontok feltárását, megértését.

A kommunikációban ugyancsak hangsúlyosan jelent meg a tranzakciós illeték kezelése, megnövekedett mértékéhez való alkalmazkodás, és a parlament által elfogadott „pénzügyi rezsicsökkentés”, azaz a havi kétszeres ingyenes készpénzfelvét biztosítása.

**NEMZETKÖZI KITEKINTÉS:
SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ**

I Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB¹)

I.1.1 Az FSB moszkvai ülése

Az FSB november 8-i moszkvai ülésén megvitatta a globális pénzügyi rendszer sérülékenységet okozó tényezőket és áttekintette az alapvető pénzügyi reformokat befejező munkatervét.

A pénzügyi rendszer sérülékenységet illetően megállapították, hogy a válság óta megtett intézkedések eredményeként a pénzügyi rendszer megbirkózott a piacok májusban és júniusban tapasztalható volatilitásával. A monetáris politikák normalizálódásával az eszköz árak és a tőkeáramlások volatilitása ismét erősödhet. A kellemetlen (severe), de reális (plauzibilis) forgatókönyvekkel számoló, átfogó stressz tesztek a jelenlegi környezetben fontos kockázatmérséklő eszközök. A hatóságoknak olyan stressz teszt scenáriókat kell értékelniük, melyek mind az eszközár volatilitást, mind a hosszú távú kamatok túlzott mértékét (overshooting) tartalmazzák. A másodlagos kötvénypiacok likviditásának a csökkenésével szintén számolni kell. Az FSB üdvözölte az Európai Központi Bank 2014-ben végrehajtandó átfogó értékelését.

Az ülésen a pénzügyi szabályozási reformok befejezését jelentő 2014-es munkatervet is megvitatták. Az idén a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS²) befejezi a Bazel III hátralévő munkáit beleértve az áttételi ráta és a nettó stabil finanszírozási ráta finomhangolását, illetve a kockázati súlyozásban tapasztalható nagymértékű eltérések kezelését.

A rendszerszempontról fontos intézmények tekintetében terítéken voltak

- a G-SIFIs veszteségviselő képessége és a határon átnyúló szanálási akciók,
- a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs³) listája,
- a pénzügyi intézmények kockázati kultúrájával kapcsolatos dokumentumok,
- a világbankkal és az IMF-fel közös akcióterv a felügyeleti hatékonyság növelésére,
- a rendszerszempontról fontos biztosítók kezelése, valamint
- a rendszerszempontról fontos nem bank, nem biztosító intézmények.

Az FSB áttekintette az árnyékbanki tevékenységre vonatkozó jelentést, és megvitatta az árnyékbanki tevékenység megerősített felügyeletére és szabályozására vonatkozó augusztusi FSB javaslatok implementálásának a 2014-15-re szóló akció tervét. 2014 elején a központi szerződő féllel kapcsolatos banki kitettségek szabályozási sztenderdjét és tőkekövetelményét is véglegesítik.

Az FSB meghallgatta a Nemzetközi Számviteli Sztenderd Bizottság és az USA Számviteli Sztenderd Bizottság elnökeit a sztenderdek javítására és közelítésére irányuló munkálatokról, beleértve a kockázati céltartalék képzést és a biztosítási szerződéseket. Ugyancsak tárgyaltak a Független Auditor

¹ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

² Basel Committee on Banking Supervision, Argentína, Ausztrália, Belgium, Brazília, Dél-Afrika, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Hong Kong, India, Indonézia, Japán, Kanada, Kína, Korea, Luxemburg, Mexikó, Németország, Olaszország, Oroszország, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szaúd-Arábia, Szingapúr, Törökország és az USA bankfelügyeleti vezetőinek a testülete.

³ global systemically important banks

Szabályozók Nemzetközi Fórumának (IFIAR⁴) a folyamatban lévő, a G-SIFIs auditjának a javítását célzó munkálatokról, s felkérték az IFIAR-t, hogy 2014 végén számoljon be az eredményekről.

1.1.2 A G-SIBs lista felülvizsgálata

Az FSB a Bázeli Bizottság júliusban publikált módszertana alapján 2013-ban immár harmadik alkalommal tette közzé a rendszerszempontról fontos globális bankok listáját. A listában szereplő bankoknak 2016-tól pótlólagos tőkével kell rendelkezniük a nagyságukból adódó kockázatok fedezésére. (A G-SIBs-re vonatkozó követelményeket 2019-től kell teljes körűen alkalmazni.)

Az FSB listáján szereplő G-SIBs intézmények/csoportok száma a 2012 évi 28-ról 29-re bővült. A jelenlegi ismérvek alapján a 29 intézmény⁵ közül 15-re 1%-os, 8-ra 1,5%-os, 4-re 2%-os, 2-re pedig 2,5%-os többlettőke előírás vonatkozik majd, míg a 3,5% többlettőke követelményű halmaz egyelőre üres. (A többlettőke követelmények átmenetiek, a jelenlegi helyzetet tükrözik, a végleges számokat a mindenkor jellemzők alapján határozzák majd meg.) A 2016-tól előírt többlettőkét a 2014 novemberében aktualizált lista alapján kell biztosítaniuk az intézményeknek.

Az FSB által újonnan beazonosított/ beazonosítandó G-SIBs bankoknak a megnevezésüktől számított hat hónapon belül meg kell alakítaniuk a válságkezelő csoportot (CMG⁶). A helyreállítási tervek elkészítésének, valamint a szanalási stratégia kialakításának és CMG-n belüli áttekintésének a határideje egy év. Másfél év alatt kell megegyezni az intézmény specifikus határon átnyúló együttműködési megállapodásról, illetve elkészíteni az operatív szanalási tervet. Az intézmény szanalhatóságának a CMG általi értékelésére, illetve az erre vonatkozó eljárásra két éves határidőt ír elő az FSB.

A rendszerszempontról fontos intézményekre vonatkozó keretek kialakítása a többi intézmény esetében is folyik. 2013 júliusában a Biztosítási Felügyelet Nemzetközi Szövetsége (IAIS⁷) publikálta a rendszerszempontról fontos globális biztosítók (G-SIIs) beazonosításának módszertanát, illetve a rájuk vonatkozó szabályozási kereteket. Az FSB az IAIS-sel és a nemzeti hatóságokkal egyeztetve meghatározta a G-SIIs kilenc elemű induló listáját. Az FSB a nem-bank és nem-biztosító rendszerszempontról fontos globális pénzügyi intézmények beazonosítására vonatkozó értékelési módszertant is kidolgozza.

1.1.3 FSB dokumentumok a kockázatkezelés hatékonyabb felügyeletéhez

Az FSB 2013. novemberben két olyan dokumentumot is közreadott, amely a rendszer-szempontról fontos globális bankok kockázatkezelésének a hatékonyabb felügyeletét kívánja elősegíteni. „A kockázatvállalási keretek hatékony felügyeletének alapelvei”⁸ című útmutatót az FSB a júliusban indított konzultáció tapasztalatainak a figyelembe vételével véglegesítette. Egyidejűleg újabb konzultációt kezdett a „Pénzügyi intézmények és a felügyelet közötti kockázati kultúrával kapcsolatos interakció útmutatójáról”⁹. Mind az alapelvek, mind az útmutató az intézmények megalapozott (információval alátámasztott) és előrettekintő kockázati döntéseit kívánja támogatni és elősegíti, hogy a pénzügyi intézmények és a felügyelet megértsék az intézmény kockázati kultúráját, illetve, hogy ez a kultúra megfelelően erős kockázat kezelési keretek között megfelelő viselkedéseket és döntéseket eredményez-e.

1.1.4 Az árnyékbanki tevékenység nyomon követése

Az FSB 25 joghatóság, valamint az euró zóna egészének az adatai alapján publikálta az árnyékbanki tevékenységre vonatkozó, immár harmadik jelentését. A felmérésben résztvevők a teljes GDP 80%-át,

⁴ International Forum of Independent Audit Regulators

⁵ A Magyarországon érdekeltéssel rendelkező csoportok közül a Citigroup, a Bank of China, az ING Bank és az Unicredit Group szerepel a 29-es listán.

⁶ Crisis Management Group

⁷ International Association of Insurance Supervisors

⁸ Principles for an Effective Supervision of Risk Appetite Framework

⁹ Consultative Document, Guidance on Supervisory Interaction with Financial Institution on Risk Culture

a globális pénzügyi rendszer eszközeinek 90%-át reprezentálják. Az FSB durva becslése szerint a nem bank pénzügyi közvetítők (ide nem értve a biztosítókat, a nyugdíjalapokat és az állami (public) pénzügyi intézményeket) eszközei 2012-ben 5 billió¹⁰ US dollárral nőttek és elérték a 71 billió US dollárt. A nem banki közvetítők az összes pénzügyi eszköz mintegy 24%-át birtokolják, ez a bankrendszer eszközeinek mintegy fele és a GDP 117%-a. Ezek az arányok a válság óta viszonylag stabilak. A nem bank pénzügyi közvetítők 2012-ben 8,1%-kal nőttek, - részben a pénzügyi piacok általános értéknövekedése miatt – miközben a banki eszközök értéke inkább szinten maradt. A nem banki pénzügyi közvetítők növekedési trendjei joghatóságuként meglehetősen különböztek. A fejlett gazdaságokban a nem banki pénzügyi közvetítők az eszközök nagyobb hányadával rendelkeznek, mint a feltörekvőkben, míg az utóbbiaknál a nem bank közvetítők növekedése erőteljesebb.

1.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

A BCBS 2012-ben elfogadott átfogó, a ***felügyeleti konzisztenciát értékelő programja*** (RCAP¹¹) két különálló, de egymást kiegészítő tevékenység: egyrészt nyomon követik a Bázeli III sztenderdek időbeni bevezetését, másrészt értékelik az implementált sztenderdek konzisztenciáját és teljes körűségét, a jelentősebb eltéréseket. A vizsgálatok fókuszában jelenleg a tőke áll, de 2015-től az értékelés kiterjed majd a likviditásra, az áttételi rátára és a rendszerszempontról fontos bankokra vonatkozó szabályokra is. A Bázeli Bizottság októberi dokumentuma a megfelelés értékelésének eljárását és folyamatait mutatja be.

A BCBS szabályozási programjának egyik alapeleme a ***kereskedési könyv átfogó felülvizsgálata***. A tárgyban október végén megjelent második konzultációs dokumentum részletesebben kifejti a 2012 májusában bemutatott szabályozás elemeit tekintetbe véve a konzultáció során kapott véleményeket, és a piaci kockázati súlyok eltéréseinek most folyó értékelését. A felülvizsgált keretek legfontosabb vonásai:

- A kereskedési és a banki könyv elkülönítése. A cél egy kevésbé átjárható, objektívebb szétválasztás, amely összhangban van a bankok kockázatkezelési gyakorlatával és mérsékli a szabályozási arbitrázs lehetőségét.
- A kockázat mérési módszer és kalibráció felülvizsgálata, a kockázatotott érték (VAR) helyett a várható hiány (expected shortfall (ES)) módszer alkalmazása.
- A piaci illikviditási kockázat figyelembe vétele, a likviditási horizont bevezetésével.
- Felülvizsgált, megfelelően kockázat érzékeny sztenderd módszer.
- Felülvizsgált belső modell alapú módszer, amely magában foglalja a szigorúbb modell elfogadási eljárást.
- Megerősített kapcsolat a sztenderd és a modell alapú módszerek között. A bankoknak sztenderd módszerrel is meg kell határozniuk a kereskedési könyv tőkeszükségletét.
- A hitelkockázat összehangoltabb kezelése a banki és a kereskedési könyvben. Az értékpapírosított és a nem értékpapírosított kitétségek

A Bizottság fontolóra veszi, hogy a sztenderd módszerrel meghatározott tőkét egyfajta korlátként írja elő, de erről csak az átfogó mennyiségi hatásvizsgálat eredményei alapján döntenek. A konzultációs dokumentumra január 31-ig lehetett válaszolni.

A szabályozási reformfolyamatban szintén kiemelt helyen áll ***az értékpapírosítási keretek felülvizsgálata***. A témakörben a BCBS egy év elteltével tette közzé második konzultációs dokumentumát, amely nagymértékben tekintetbe vette a konzultáció során kapott véleményeket és a témában végzett mennyiségi hatásvizsgálat eredményeit. Az új javaslat azt is tükrözi, hogy a Bizottság - általános szándékával összhangban - megfelelő egyensúlyt kívánt teremteni a kockázaterzékenységi, az egyszerűségi és az összehasonlíthatósági szempontok között. Az előző konzultációs dokumentumhoz képest a legjelentősebb változás a módszerek hierarchiáját, illetve a tőkekövetelmény számszerű meghatározását/ kalibrációját érinti.

¹⁰ angolul trillion, 10 a tizenkettediken

¹¹ Regulatory Consistency Assessment Programme

A módszerek hierarchiáját illetően az alábbi - a hitelkockázatnál alkalmazotthoz hasonló - kereteket kell alkalmazni:

- azokra az értékpapírosított kitettségekre, amelyeknél a bank képes és felügyeleti engedéllyel rendelkezik, ott a belső minősítés szerinti módszert alkalmazhatja (az alapul szolgáló kitettségek kockázatának a figyelembe vételével).
- ha az előző módszert nem tudja használni, akkor külső minősítés szerinti módszert alkalmaz (ha az megengedett az adott joghatóságban).
- Végül, ha egyik előző módszer sem alkalmazható, akkor sztenderd módszerrel kell számítani a tőkeszükségletet.

A módszerek kalibrációjának a felülvizsgálata során a Bizottság módosította az első konzultációs dokumentumban alkalmazott feltételezéseket, ami a tőkekövetelmény jelentős csökkenését eredményezte, bár a követelmények még mindig szigorúbbak az érvényben lévőknél. A Bizottság valamennyi módszer alkalmazása esetén 15%-os kockázati súly (minimum) korlátot javasol, a korábbi 20%-os helyett.

A dokumentumra március 21-ig várják a véleményeket.

A BCBS *egyéb fontosabb negyedik negyedéves dokumentumai* a következők:

- Likviditási stressz teszt: az elmélet a tapasztalat és a jelenlegi iparági és felügyeleti gyakorlat áttekintése (working paper),
- Az alapokba eszközölt banki részvénybefektetések tőkekövetelménye (a végleges szabvány),
- Státuszjelentés a hatékony adat-aggregálás és kockázati jelentés alapelveinek az alkalmazásáról,
- A hosszú élethez kapcsolódó (pénzügyi) kockázatok transzfer piaci: piaci struktúra, a növekedés mozgatói és korlátai és a potenciális kockázatok.

1.3 USA – A Volcker szabály végső elfogadása

Az USA szabályozói decemberben elfogadták a kereskedési tevékenységet leválasztó „Volcker szabályt”. Ez a biztosított betéteket elfogadó intézményeknek, illetve a velük tulajdonosi kapcsolatban álló társaságoknak (lényegében a bankoknak) megtiltja, hogy bizonyos értékpapírokkal, derivatívákkal, árupiaci határidős eszközökkel, valamint ezen instrumentumok opcióival rövidtávon tulajdonosként, saját számlára kereskedjenek. A szabályozás ugyancsak korlátokat szab a hedge fund-okba és a magán részvény alapokba való befektetéseknek és a velük való egyéb kapcsolatoknak. A végső szabályozás nem tiltja a jegyzési garanciavállalást, az árfolyamjegyzést a kormányzati értékpapírokkal való kereskedést, illetve a hedge fund-ok és magán részvény alapok szervezését és eladását. Szintén megengedett az ügynöki, a brókeri és a letétkezelői tevékenység

Az Egyesült Államok elnöke üdvözölte a szabályozás végső elfogadását, míg a Pénzügyi Szolgáltatások Kerekasztala szerint a szabályozás versenyhátrányt jelent az amerikai vállalatoknak. Az Európai Bankföderáció ugyanakkor az új szabályozás területen kívüli, illetve az USA-ban működő európai bankok tevékenységére gyakorolt hatásaira hívta fel a figyelmet.

II Európai szabályozás

II.1 Megegyezés a bank helyreállítási és szanálási direktíváról (BRRD¹²)

Decemberben kompromisszum született a bank helyreállítási és szanálási direktíva tartalmáról, ami lehetővé teszi, hogy a Tanács és a Parlament első olvasatban fogadja el az irányelvet, és az 2015 január 1-től életbe lépjen az unió valamennyi tagországában. Az irányelv a potenciális válságkezelés mindhárom szakaszára – megelőzés, korai beavatkozás, szanálás – széleskörű és hatékony eszköztárat

¹² Bank Recovery and Resolution Directive

kínál. A bankoknak évente felülvizsgálandó helyreállítási tervet kell készíteniük a súlyos pénzügyi helyzetben alkalmazandó intézkedésekre, míg a szanálási hatóságok szanálási tervet készítenek a joghatóságukban működő bankokra. A szanálási eszköztárnak tartalmaznia kell:

- bank egészének, egyes üzletágainak eladását,
- hídbank létrehozását (a jó minőségű eszközök államilag ellenőrzött intézménybe történő átmeneti átruházását),
- az eszközök szétválasztását (a rossz eszközök transzferjét egy eszközkezelő egységbe),
- a bail-in intézkedéseket (a veszteségek részvényesek és nem biztosított betétesek általi viselését a senioritásnak megfelelően).

A hatóságok a pénzügyi helyzet megrendülése, illetve súlyos törvénysértés esetén „átmeneti adminisztrátorokat”, vagy speciális menedzsereket nevezhetnek ki az intézmények élére.

A bail-in a Bizottság eredeti (2018-ra vonatkozó) javaslatával szemben már 2016 januárjától hatályba lép. Lehetővé teszi, hogy a szanálási hatóságok leírják vagy részvénné alakítsák a részvényesek, illetve a hitelezők követeléseit. A szanálási alaphoz való hozzáférést megelőzően a veszteségleírásnak legalább az összes kötelezettségek 8 %-át el kell érnie. A bail-in-be nem vonhatók be:

- a biztosított betétek,
- a biztosított kötelezettségek, beleértve a fedezett kötvényeket,
- az alkalmazottakkal szembeni kötelezettségek (fix fizetések, nyugdíjuttatások),
- az intézmény napi működéséhez szükséges árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos követelések,
- a 7 napnál rövidebb hátralévő lejáratú, a fizetési rendszerben való részvételből származó fizetési kötelezettségek,
- a 7 napnál rövidebb eredeti lejáratú bankközi kötelezettségek.

A 100.000 euró feletti betétek esetében a magánszemélyek és a kis- és középvállalatok előnyt élveznek a nagyvállalati betétesekkel szemben. A nemzeti szanálási hatóságok diszkrecionális alapon a bail-in-be bevonható kötelezettségek közül részben vagy egészben kizárhatják azokat, amelyek ésszerű időn belül nem vonhatók be a veszteségrendezésbe. Kizárási indok lehet még a kritikus funkciók folytonosságának a biztosítása, a fertőzés elkerülése, valamint az olyan zavarok elkerülése, amelyek a többi hitelezőnek veszteséget okoznának.

A tagállamoknak ex-ante szanálási alapokat kell létrehozniuk, melyek feltöltöttségének 2025-ig el kell érnie a biztosított betétek legalább 1 %-át. A bankoknak évente be kell fizetniük az alapba (a saját tőkét és a biztosított betéteket nem tartalmazó) kötelezettségeikhez és kockázatosságukhoz mérten. A szanálási alaphoz való hozzájárulás mértéke a banki kötelezettségek 5 %-ában limitált. (A szanálási alapokkal kapcsolatban számos kompromisszumos részletszabályban egyeztek meg.)

A direktíva kivételes körülmények között, magán források hányában, az állami segélyre vonatkozó szabályok betartásával lehetővé teszi a bankok időleges állami feltőkésítését. Ez az elővigyázatossági intézkedés az EBA, az ECB és a nemzeti hatóságok vizsgálatai által feltárt tőkehiány esetében alkalmazható. Az állami tőkeinjekció olyan sürgősségi esetekben is megengedhető, ha a hitelezők széleskörű bevonása az adósságrendezésbe a pénzügyi stabilitást veszélyeztetné. Ez utóbbi esetben szükséges feltétel a Bizottság hozzájárulása, és a 8 %-os bail-in alkalmazása.

Annak biztosítására, hogy a bankok elégséges veszteségrendezésbe bevonható (bail-in able) kötelezettséggel rendelkezzenek nemzeti hatóságok bankként - a mérettől, kockázatosságtól és üzleti modelltől függő - minimum követelményt határoznak meg a saját tőkére és a bevonható kötelezettségekre (MREL¹³) vonatkozóan. A Bizottság az EBA javaslata alapján 2016-ban dönthet egy valamennyi bankra harmonizált MREL bevezetéséről.

II.2 Megegyezés a betétbiztosítási direktíváról

¹³ minimum requirements for own funds and eligible liabilities

Mivel a szanálási és a betétbiztosítási alap szorosan összefüggnek a betétbiztosítási direktívát (DGSD¹⁴) a BRRD vonatkozó szakaszaival párhuzamosan tárgyalták. Így a szanálási alapokról való megegyezés is együtt járt a betétbiztosításra vonatkozó kompromisszummal. A megegyezés értelmében rövidül a kártalanítási idő: a jelenleg érvényben lévő 20 munkanapos kifizetési idő három lépésben mindössze 7 munkanapra csökken. 2019 év elejétől 15 munkanap, 2021 elejétől 10 munkanap, 2024 elejétől 7 munkanap alatt kell a betétbiztosítóknak kártalanítani az ügyfeleket, függetlenül a fizetés képtelenné vált bank méretétől.

A jövőben valamennyi betétbiztosítónak előzetes feltöltöttséggel kell működnie, a tagországok nem választhatnak az ex-ante és az ex-post finanszírozási modellek között. A fedezettségi mutató minimum szintje a biztosított betétek 0,8 %-a, amit 10 éven belül kell elérni. (A jelentős banki koncentrációval rendelkező országok esetében a Bizottság egyedi felmentése alapján a mutató 0,5 % lehet. A direktíva lehetőséget ad a jó minőségű eszközökkel fedezett kötelezettség vállalás alapú finanszírozásra, illetve a különadók felhasználására is.) A kockázat arányos díjfizetés értelmében a kockázatosabb üzletpolitikát folytató hitelintézetek a jövőben többet fizetnek majd. Az irányelv lehetővé teszi a betétbiztosítók közötti önkéntes kölcsönnyújtást.

A megegyezés szerint egységesek és az eddiginél szélesebb körűek lesznek az ügyfelek tájékoztatására vonatkozó előírások.

Az Európai Bankföderáció (EBF¹⁵) sajtóközleményben üdvözölte mind a bankszanálási, mind a betétbiztosítási direktíva elfogadását, melyek hozzájárulnak a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom és biztonság megerősítéséhez. A legutóbbi esetek tanúsága szerint a 8 %-os bail-in küszöb alkalmazása elégséges fedezetet adott volna a veszteségek rendezésére, így az EBF biztos abban, hogy a bail-in kellőképpen hatékony lesz és megvédi a szenior hitelezőket és a szanálási alapokat a veszteségektől, illetve szükségtelenné teszi az állami támogatást. Az EBF rámutatott, hogy a szanálási és a betétbiztosítási alapok 155 milliárd euróra becsült feltöltési kötelezettsége az elkövetkező 10 évben igen nagy terhet jelent, és üdvözölte az alapok feltöltésének alternatív lehetőségeit.

II. 3 A Bankunióval kapcsolatos fejlemények

II.3.1 Az Egységes Felügyeleti Rendszerrel (SSM¹⁶) kapcsolatos fejlemények

Az eredetileg kilátásba helyezett ütemtervtől nagymértékben elmaradva 2013. október 15-én jelent meg az a tanácsi rendelet¹⁷, amely a meghatározza az Európai Központi Bank (ECB) hitelintézetek prudenciális felügyeletével kapcsolatos feladatait. Ugyanakkor az ECB-ben már gőzerővel folynak az európai nagybankok közvetlen felügyelete – 2014. novemberben esedékes - átvételének az előkészületei.

Az Európai Központi Bank novemberben a Parlamenttel, december elején a Tanáccsal írt alá egy olyan megállapodást (Memorandum of Understanding (MoU)), amelynek célja egyebek mellett az SSM kialakításában és minél gyorsabb felállításában való együttműködést. Az ECB elszámoltathatósága jegyében az SSM Felügyeleti Tanácsa elnökének éves beszámolóját előzetesen meg kell küldenie a Tanácsnak. A megállapodás részletesen meghatározza azoknak az információknak a körét, amelyeket az éves jelentésnek tartalmaznia kell. A felügyelet létrehozásának az időszakában negyedéves jelentéseket kell tenni a rendelet gyakorlati bevezetéséről. Az írásos jelentéseken túl a Felügyeleti Tanács elnökének legalább évente kétszer (s ezen kívül felkérés esetén is) részt kell vennie az Euro Group - a bankunióban résztvevő nem euró zóna országok képviselőivel kiegészült - tagjaival

¹⁴ Deposit Guarantee Scheme Directive

¹⁵ European Banking Federation

¹⁶ Single Supervisory Mechanism

¹⁷ Council Regulation (EU) No 1024/2013 of 15 October 2013 conferring specific tasks on the European Central Bank concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions

tartott meghallgatásokon és eszmecseréken, valamint haladéktalanul (minden esetben 5 héten belül) válaszolnia kell az Euro Group hozzáintézett kérdéseire. Az MoU a Felügyeleti Tanács elnökének a kiválasztása során gyakorolható tanácsi hatásköröket is meghatározta.

A szabályozás szerint az SSM Felügyeleti Tanácsának tagjai: az elnök, az alelnök (az ECB Végrehajtó Bizottságának az egyik tagja), további négy ECB képviselő (a felügyeleti hatóság általános igazgatói), és minden résztvevő ország felügyeleti hatóságának egy képviselője. A Tanács elnökét 5 évre, nem megújíthatóan választják. Az első elnöknek az ECB Ms Daniele Nouy-t javasolta, akinek a kinevezését december 11-én a Parlament is jóváhagyta. Ms. Nouy a francia felügyeletnél, illetve a BCBS-nél töltött be fontos pozíciókat. 2014. január elején az ECB a négy általános igazgatóját, a létrehozandó négy igazgatóság vezetőjét is megnevezte.

Szükség esetén az ECB megállapodást (MoU) ír alá a bankunióból kimaradó tagállamok hatóságaival a felügyeleti feladatok terén gyakorolt együttműködésről. Az együttműködési megállapodást meg kell kötni azokkal a nemzeti felügyeleti hatóságokkal (NCAs¹⁸), amelyek joghatósága legalább egy rendszerszempontról fontos intézmény székhelyeül szolgál. A MoU-kat a Parlament, a Tanács és a nemzeti hatóságok számára hozzáférhetővé kell tenni és rendszeresen felül kell vizsgálni.

Az ECB 2013 októberében feljegyzést (note) tett közzé a közvetlen felügyelete alá tartozó bankok (128 darab) **átfogó értékeléséről**. Az átfogó értékelés elemei:

- A felügyeleti kockázat értékelés (SRA¹⁹), aminek során az ECB áttekinti a banki portfóliókat. Az értékelés mennyiségi és minőségi szempontok szerint a múltat érintően és előre tekintve is vizsgálja a kockázatokat.
- Az eszközminőség felülvizsgálat (AQR²⁰), amelyet az EBA késedelmes, illetve nem teljesítő hitelekre vonatkozó ajánlásainak megjelenését követően végeznek el a mérleg- és a mérlegen kívüli tételekre. Az AQR az SRA során kockázatosnak ítélt portfóliókra fókuszál és a piaci kockázatokra is kiterjed.
- A stressz teszt (ST), amelyet az EBA-val szorosan együttműködve végeznek, 2014 második felében, az AQR eredményeinek és nem publikus ajánlásainak a figyelembe vételével.

Az átfogó értékelés ütemezése a jelenlegi ismeretek szerint a következő:

- Az SRA adatok elemzése 2014. februárig;
- Az AQR végrehajtása 2014. február és július között három fázisban:
 - A portfóliók kiválasztása az SRA alapján,
 - Az AQR végrehajtása, banklátogatás,
 - Az eredmények egybevetése;
- Nem nyilvános javaslatok az egyes bankcsoportoknak;
- Stressz teszt 2014. júliustól októberig;
- Októberben az eredmények publikálása.

Az AQR és a stressz teszt kapcsán az EBF arra kérte az Európai Bankhatóságot, hogy a küszöbön álló vizsgálatok során a bankoknak ne kelljen olyan adatokat nyilvánosságra hozniuk, amelyeket a Bázeli III szabályozás teljes hatályba lépésének a feltételezésével kell meghatározni. figyelmen kívül hagyva az átmeneti intézkedéseket. Az ilyen információk nyilvánosságra hozatala zavarja az új CRR/CRD4 szabályok megértését, és a bankok helyzetének téves megítélését eredményezheti.

II.3.2 Az Egységes Szanálási Mechanizmus (SRM²¹)

Az Egységes Szanálási Mechanizmussal kapcsolatban éles viták folytak a tagországok között, melyek fókuszában az SRM döntéshozatali rendszere, s ebben a Bizottság szerepe; az Egységes Szanálási

¹⁸ National Competent Authorities

¹⁹ Supervisory Risk Assessment

²⁰ Asset Quality Review

²¹ Single Resolution Mechanism

Testület (SRB²²) szavazási mechanizmusa, arányai; az SRM hatóköre; az SRM finanszírozása (egységes alap, vagy a nemzeti szanálási alapok együttműködése); a bail-in bevezetésének az előrehozatala; valamint az SRB székhelye voltak.

Az EcoFin²³ december 18-i ülésén a tagállamok végül megegyezésre jutottak az Egységes Szanálási Mechanizmus tartalmáról, így megállapodtak az Egységes Szanálási Testület és az Egységes Szanálási Alap (SRF²⁴) létrehozásáról. Egyúttal felhívták a soros elnökséget, hogy kezdjen tárgyalásokat a Parlamenttel az SRM jelen parlamenti ciklusban történő (május előtti) elfogadásáról. A bankunió tagjai kötelezettséget vállalnak, hogy a nemzeti szinten felállítandó szanálási alapokat egy 10 éves átmeneti periódus során egységes alappá alakítják. Az egységes alap kiegészíti a BRRD irányelvben bevezetett bail-in szabályokat, lehetővé téve az SRF felhasználását. Az Alapot a nemzeti szinten kivetett banki járadékokból finanszírozzák.

A szanálások során az első években döntően a nemzeti szanálási alapok kerülnek felhasználásra, míg a tíz év során fokozatosan nő az egységes alap feltöltöttsége és szanálási költségekből való részesedése. (Az első évben a nemzeti szanálási alapok 10, a második évben 20, míg a tizedik évben 100 százalékát adják át a közös alapnak, s ehhez igazodva változik a szanálási költségekből való részesedés is.) A tagállamok miniszterei a megfelelő fiskális támasz alkalmazásáról is egyezségekre jutottak. SRF feltöltési periódusában áthidaló finanszírozásra lesz lehetőség a banki járadékokból táplálkozó nemzeti forrásokból, illetve az Európai Stabilitási Mechanizmus pénzeszközeiből a létező szabályok szerint. A nemzeti alapok közötti kölcsönnyújtás lehetősége ugyancsak biztosított. A végleges fiskális támasz 10 év elteltével működik majd teljes körűen.

A rendelet tervezet a széles hatáskörrel felruházott Egységes Szanálási Testület felállításáról is gondoskodik. Az ECB bejelentésére, vagy saját hatáskörében a Testület dönt a bajba került bank szanálásáról, a szanálás eszköztáráról és az Egységes Szanálási Alap felhasználásáról. Az SRB döntése 24 órán belül hatályba lép kivéve, ha a Bizottság javaslatára a Tanács egyszerű többséggel elutasítja azt, vagy változtatásokat javasol. Az SRB a vezérigazgatóból, 4 főállású, kijelölt tagból és a résztvevő országok szanálási hatóságainak a képviselőiből áll. Az SRB tevékenységét végrehajtói (executive) és teljes (plenary) körben végzi. A döntések előkészítése végrehajtói szinten - a vezérigazgató, a négy kijelölt tag és a szanálásban érintett tagországok képviselői - történik. Ugyanakkor teljes körben kell döntést hozni, ha a likviditási juttatás meghaladja az Alap befizetett eszközeinek a 20%-át, vagy ha az egyéb juttatás (pl. tőkeemelés) annak 10 %-át, illetve ha az alap adott naptári évi felhasználása meghaladja az 5 milliárd eurót. Ezeknél az eseteknél kétharmados, az alapba való befizetések legalább felét képviselő döntés szükséges. A teljes testület egyszerű többséggel megváltoztathatja a végrehajtói szintnek az Alap hitelfelvételre vonatkozó, illetve az SRM-ben résztvevő és nem résztvevő EU tagállamok pénzügyi hozzájárulásának a közösségtételére vonatkozó döntéseit. A tagállamok költségvetési önállóságát garantálja, hogy a javasolt rendelet megtiltja, hogy a tagállamokra pótlólagos befizetési kötelezettségeket rójanak a nemzeti költségvetések jóváhagyása nélkül.

Az SRM a résztvevő országok valamennyi bankjára vonatkozik. Az Egységes Szanálási Testület az ECB által közvetlenül felügyelt bankok szanálási terveiért és eljárásaiért lesz felelős, még a többi bank szanálását a nemzeti szanálási hatóságok végzik, de minden az Egységes Szanálási Alapot érintő esetben az SRB dönt és akkor is direkt módon utasíthatja a szanálás alatt álló bankokat, ha a nemzeti szanálási hatóságok intézkedései nem felelnek meg az SRB döntéseinek.

Az SRM 2015 januárjától lép életbe, a bail in és a szanálási funkciók 2016. januártól, de nem alkalmazzák a kormányközi szerződés hatályba lépését megelőzően. A kormányközi szerződés akkor lesz hatályos, ha a bankunióban (SSM/SRM-ben) résztvevő, az Alap legalább 80%-át biztosító országok ratifikálják.

²² Single Resolution Board

²³ Economic and Financial Affairs Council: közkeletűen az unió pénzügyminisztereinek a tanácsa

²⁴ Single Resolution Fund

Az Európai Bankföderáció véleménye szerint az Egységes Szanálási Mechanizmus - a független szanálási testület és alap - a bankunió lényegi eleme ezért üdvözölték az SRM-re vonatkozó megállapodást. Kulcsfontosságú, hogy az SRB az SSM valamennyi bankjáról dönthessen, függetlenül attól, hogy az adott bank közvetlen, vagy közvetett ECB felügyelet alá tartozik. A határokon átnyúló SSM bankok szanálására vonatkozó hatékony és gyors (időben való) döntés rendkívül fontos. Gyors szanálás - így a bankválságok hatásának és az adófizetői pénzek felhasználásának a minimalizálása - csak megfelelő döntéshozatali folyamat esetén lehetséges. Az EBF nem biztos abban, hogy a törvényalkotók²⁵ kiindulópontjai tényleg elősegítik a hatékony és megfelelő döntést.

Az EBF szinte minden tagja támogatja az SRF létrehozását, de ezzel együtt szükségesnek látják az öröklött veszteségek ezt megelőző rendezését. Úgy vélik a bail-in alkalmas lesz a veszteségek elsődleges felszívására, és a szanálási alapokból inkább csak a szanálás reziduális és működési költségeit kell fedezni. Az EBF elismeri a közös alap előnyeit és nem tartja szükségesnek a nemzeti és nemzetek feletti alapok duális rendszerének a fenntartását.

II.4 A szerkezeti reform

Január első napjaira elkészült a Bizottság előzetes (draft) javaslata bizonyos kereskedési tevékenységek leválasztására. A javaslat sok tekintetben megengedőbb a Liikanen magas szintű munkacsoport korábbi javaslatainál.

A korlátozás

- a rendszerszempontról fontos globális bankokra (EU-ban működő G-SIBs) továbbá
- azokra a bankokra vonatkozik, amelyek 3 egymást követő évben túllépik az alábbi küszöbököt:

(a) mérlegfőösszegük nagyobb vagy egyenlő 30 milliárd euró és

(b) összes kereskedési eszközük és forrásuk nagyobb 70 milliárd eurónál, vagy konszolidált mérlegfőösszegük 10%-ánál.

A jelenlegi adatok szerint 29 EU bank tartozik az így meghatározott csoportba.

A szabályozás területi hatálya az előzetes javaslat szerint kiterjed az EU hitelintézetekre; azok EU-beli anyavállalatára; leányvállalataira és fiókjaira beleértve a harmadik országban működőket. Az EU bankok külföldi leányvállalatai, illetve a külföldi bankok EU fiókjai ugyanakkor mentesülhetnek a szabályozás alól, ha az adott joghatóságban ekvivalens szabályozás, illetve felmentés érvényes.

A korlátozás értelmében a hitelintézetek számára tilos, vagy csak elkülönített kereskedési egységben végezhető

- a szűkebb értelemben vett tulajdonosi kereskedés (a pusztán profit célú, saját számlás kereskedés, ami semmilyen módon nem kapcsolódik az ügyfelek jelenbeni és jövőbeni tevékenységéhez)
- A hedge fund-okban való tulajdonlás, azok finanszírozása, a velük kapcsolatos kockázatvállalás, illetve olyan egység részvényeinek a tulajdonlása, amely a hedge fund-ot tulajdonol, vagy finanszíroz.

Ezen túl a felügyeletnek bizonyos korlátok túllépése eseté felhatalmazást kapnak további kereskedési tevékenységek leválasztására. A felügyeletnek vizsgálniuk kell a bankok kereskedési tevékenységét - különös tekintettel az árjegyzésre a teljes értékpapírosításra és a derivatív ügyletek összességére - abból a szempontból, hogy az nem veszélyezteti-e a bank, vagy a pénzügyi rendszer stabilitását. A felügyeleti értékelés mértékrendszerének a kidolgozása az EBA feladata lesz. Az EU tagállamok szuverén kötvényei nem tartoznak a felügyeleti vizsgálat alá. Azok a tagállamok, ahol hasonló célú leválasztási szabályok vannak érvényben, az Európai Bizottság igazolásával derogációt kaphatnak a leválasztási szabályok alkalmazása alól.

A Bizottság január végére, vagy februárra ígéri a hivatalos tervezetet, aminek az elfogadása nem várható 2015 decembere előtt. A kereskedési tilalmat a jelenlegi ütemezés szerint 2018-tól, a leválasztást 2020-tól kell alkalmazni.

²⁵ co-legislators: a Bizottság, a Parlament és a Tanács

Úgy tűnik a javaslat sokoldalú kompromisszum eredménye, s mint ilyen meglehetősen széleskörű mérlegelési jogot biztosít a felügyeletnek a leválasztással kapcsolatban. Ugyanakkor a reformmal érintett bankok felügyelete döntően az ECB lesz, ami biztosíthatja az egységes elbírálás érvényre jutását.

II.5 Az EU Jelzáloghitelezési irányelve

Az Európai Tanács még tárgyalja, de az Európai Parlament már elfogadta a jelzáloghitelezésről szóló irányelvet, amely valószínűsíthetően 2014. első félévében lép hatályba és a tagországoknak két évük lesz az implementálásra.

Az irányelv deklaráltan fogyasztóvédelmi szemléletű, az adóst kívánja segíteni mind a hiteldöntés időszakában, mind a szerződéses periódusban. A hitelezési folyamat szinte minden fázisában részletesen szabályozza a banki feladatokat (reklám tartalma, termék-összehasonlító táblázat nyújtása, hitelbírálat szempontjai) annak érdekében, hogy az ügyfél minél megalapozottabb információk birtokában jusson a számára megfelelő hitelhez. A szerződés megkötését követően is támogatást kíván adni a szabályozás az ügyfélnek (elállási jog, előtörlesztés, devizahitel esetén devizanem-váltás).

Az irányelv több éve tartó előkészítési folyamata során az európai banki érdekképviseltek - így a Magyar Bankszövetség is - arra törekedtek, hogy a fogyasztóvédelmi szempontok ne szorítsák teljesen háttérbe a végrehajthatóságot, a szakszerűséget, és a méltányolható banki érdekeket. Jórészt az EBF tevékenységének betudhatóan ikerült elérni, hogy

- a szabályozás ne vegye le a döntési felelősségét az ügyfélről (nem lesz kötelező a banki tanácsadás, nem kell a banknak az ügyfél „legjobb érdekében” eljárni, nem kell megnevezni azon termékeket, amelyek „nem megfelelőek” az ügyfélnek),
- negatív hitelbírálati eredmény esetén nem kell automatikusan elutasítani a hitelkérőt, amelynek eredményeként egyrészt mozgásteret marad a banknak egyéb szempontok mérlegelésére, másrészt a pozitív hitelbírálat esetén sem kötelező a hitelnyújtás (amivel az utólag törleszteni nem-akarók vissza is élhetnének.)

A szabályozás egyik fő előnye, hogy nagymértékben igazodik a már alkalmazott fogyasztási hitel irányelv (Consumer Credit Directive) szelleméhez és szerkezetéhez. Ennek megfelelően a bankoknak a napi gyakorlatukhoz közeli feladatot jelenthetnek az új előírások. Előnyös továbbá az is, hogy a tagországok többsége (így Magyarország is) a fogyasztási irányelv implementálását kiterjesztette a jelzálog-hitelezésre, amelynek következtében viszonylag korlátozott mennyiségű új szabályt kell bevezetni.

II.6 ESRB²⁶ értékelés a FOREX hitelezéssel kapcsolatos ajánlások alkalmazásáról

Az Európai Rendszerkockázati Testület 2011 szeptemberében fogalmazta meg a FOREX hitelezéssel kapcsolatos ajánlásait (Recommendation). Több mint két év elteltével a Testület értékelte, hogy az egyes tagországok mennyiben felelnek meg ajánlásainak. Az ESRB minősítése szerint a(z akkor) 27 tagállam közül 12 teljes mértékben, 14 nagymértékben egy tagállam (Bulgária) pedig csak részlegesen felel meg az ajánlásoknak. Magyarországot a nagyrészt megfelel kategóriába sorolták, mert nem tartották megfelelőnek a FOREX hitelezés második pillér alatti többlet-tőkekövetelmény előírását. Megjegyezzük, hogy az adatok szerint a háztartásokat érintően a 27 tagállam közül csak 7-ben (Litvániában, Lettországon, Magyarországon, Romániában, Bulgáriában, Lengyelországon és Ausztriában) van jelentősebb devizahitelezés.

III Európai Bankhatóság

III.1 Az EBA 2014 évi munkaprogramja

²⁶ European Systemic Risk Board: Európai Rendszerkockázati Testület

Október első napjaiban az Európai Bankhatóság, illetve az Európai Felügyeleti Hatóságok Közös Bizottsága egyaránt publikálták 2014 évi munkatervüket. Az EBA szabályozási tevékenységének a középpontjában továbbra is az egységes szabálykönyv kidolgozása áll. A részletszabályok kidolgozása egyaránt érinti mind a CRRCD4-et (hitelezési és piaci kockázatok, likviditás áttételi ráta), mind a bank helyreállítási és szanálási kereteket. A felügyeleti tevékenységet tekintve az EBA továbbra is az EU bankszektor fő kockázatainak az azonosítására, elemzésére és kezelésére koncentrálni, nyomon követi a bankok tőkéjét és tőketervezését, elősegítve az új sztenderdek elérését. Fogyasztóvédelmi feladatkörében az EBA nagymértékben elkötelezett a banki ügyfelek mellett és elősegíti a termékek átláthatóságát, egyszerűségét és korrekt voltát. Az EBA el fogja látni azokat a fogyasztóvédelmi funkciókat, amelyeket a szabályozók a jelzáloghitel direktívában, a bankszámla szabályozásban, illetve a fizetési szolgáltatások direktívában ráruháztak. Az EBA - korábbi gyakorlatának megfelelően - feladatait három prioritási kategóriába sorolta be.

III.2 A banki ügyekben érdekelt csoport (Banking Stakeholder Group (BSG)) jelentése

2013. szeptember végén lejárt az EBA mellett működő stakeholder csoport 2011 márciusában kezdődött első terminusa. A csoportban 10 banki szakértő, 6 független kutató, 5 felhasználó, 5 fogyasztói, illetve 3 KKV képviselő, valamint 1 alkalmazotti képviselő kapott helyet. A változatos összetételű csoport, amelynek legfontosabb feladata az EBA-nak nyújtott tanácsadás, az EBA által készített dokumentumok - mindenekelőtt a technikai sztenderdek - véleményezése sokrétű szempontokat képviselve vesz részt a konzultációkban. A stakeholder-ek négy munkacsoportban (banki likviditás, banki tőke, fogyasztóvédelem és rendszerszintű kérdések) fejtették ki tevékenységüket, melyről terminusuk lejártával írásbeli jelentést készítettek. Október végén kinevezték a BSG tagjait (mintegy harmaduk volt korábban is tag), és újraválasztották elnökét.

III.3 Kockázati térkép az európai bankokról

2013. október végén az EBA első ízben publikálta az alapvető kockázati indikátorokat (Key Risk Indicators (KRI)) vizsgáló, 56 európai nagybank 2013 második negyedéves adatain alapuló jelentését (Risk Dashboard), melynek legfontosabb megállapításai a következők:

Az elmúlt két évben a bankok tőkehelyezete számottevően javult, a súlyozott tier1 tőke megfelelési mutató több mint 1 százalékponttal, 12,6%-ra nőtt. Ugyanezen idő alatt az eszközminőség romlott, a nem fizető és késedelmes hitelek aránya közel 25%-kal, 5,4%-ról 6,7%-ra nőtt. A jövedelmezőség a vizsgált időszakban folyamatosan problémát okozott, a ROE súlyozott átlaga végig 4% alatt maradt, és a mintán belül jelentős és növekvő szórást mutatott. A mérleg szerkezet csak nagyon lassan változik, a hitel betét arány a két év alatt több mint 5 százalékponttal csökkent. A bankok finanszírozási feltételei 2012-höz viszonyítva lényegesen javultak. Összességében: két év kilábalás után az EU bankok általános működési feltételei javultak, de a bankszektor - a gyenge és egyenlőtlen konjunktúrának betudhatóan - továbbra is sérülékeny.

III.4 Útmutató a nem fedezett ügyfeleknek nyújtott devizahitelek tőkeigényének a felügyeleti felülvizsgálat során történő meghatározására

Decemberben az EBA közzétette a nem fedezett devizahitelek kezelésére vonatkozó útmutatójának a végső változatát. Az útmutató célja, hogy az ESRB javaslatok figyelembe vételével közelítse a felügyeleti gyakorlatokat. Az útmutató bemutatja, hogy a felügyeletnek milyen eljárásokat kell követniük, ha egy intézmény kitettsége lényegesnek (materiálisnak) tekinthető. (Lényeges a kitettség, ha a nem fedezett devizahitelek meghaladják az összes eszköz legalább negyedét kitevő teljes hitelállomány 10%-át.) Lényeges kitettség esetében az intézményeknek a belső tőkeértékelési folyamat (ICAAP) keretében vizsgálniuk és kezelniük kell a devizahitelezés kockázatát, amit a felügyeleti hatóságoknak a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) keretében ellenőrizniük kell. Ha a hatóságok a kockázat kezelését, illetve a kockázat fedezéséhez szolgáló tőkét nem találják megfelelőnek, úgy intézkedéseket kell tenniük a helyzet kezelésére, beleértve a többlettőke előírást.

III.5 További fontosabb EBA dokumentumok

Az EBA negyedik negyedében kibocsátott, további fontosabb dokumentumai - a teljesség igénye nélkül - a következők:

- Végső végrehajtási technikai sztenderd (ITS) tervezet a nem-teljesítő hitelekre és fizetési késedelmekre vonatkozó jelentési kötelezettségekről,
- Két végrehajtási technikai sztenderd tervezet és egy szabályozási technikai sztenderd (RTS) tervezet a likviditási követelményekhez,
- Útmutató tervezet a változó javadalmazás diszkont rátájáról,
- ITS tervezet az áttételi rátára vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményekről,
- Konzultációs dokumentum a jogi személy azonosító (Legal Entity Identifier (LEI)) használatára vonatkozó ajánlásról,
- Végső ITS tervezet a nem tehermentes eszközökre vonatkozó jelentési kötelezettségekről,
- Áttekintés a stressz tesztre vonatkozó útmutatók használatáról,
- A saját tőkére vonatkozó RTS tervezet, majd végső tervezet,
- Végső RTS tervezet a hitel és a működési kockázatok mérésére szolgáló belső modellek módosításának, illetve kiterjesztésének a lényegességének az értékeléséről,
- Végső RTS tervezet az egy ügyfélhez vagy ügyfélcsoporthoz tartozó kitettségek meghatározására,
- Útmutató a különböző kiáramlási jellemzőkkel rendelkező lakossági betétek likviditási jelentéséhez,
- Áttekintés a 2012-évi harmadik pilléres jelentések transzparenciájáról,
- Konzultáció a rendszerszempontról fontos globális intézmények beazonosításának a módszertanáról,
- A fogyasztók figyelmeztetése a virtuális valuták kockázataira,
- Végső RTS tervezet a (bank) engedélyek bejelentéséről,
- Végső ITS tervezet az intézmény specifikus prudenciális követelmények közös meghatározásáról,
- Végső ITS tervezet az anya és a fogadó hatóságok közötti információ cseréről,
- Konzultáció az értékpapírosítási tranzakciókra transzferált jelentős hitelkockázatokról,
- Végső RTS tervezet az értékpapírosítás visszatartási szabályairól,
- Végső technikai sztenderd tervezetek a piaci kockázatok kezelésére,
- Jelentések a kockázattal súlyozott eszközök összehasonlíthatóságáról és a prociklikusságról,
- Végső ITS tervezet a pótlólagos likviditás nyomon követésének (monitoring) mérőszámairól,
- Vitairat a likviditási és a finanszírozási kockázat felügyeleti felülvizsgálat során alkalmazott értékelési módszertanáról,
- Végső ITS tervezet a központi szerződő féllel kapcsolatos hipotetikus tőkeigény jelentésére,
- Végső ITS tervezet a felügyeleti közzétételről,
- Technikai tanács a nem realizált nyereség lehetséges kezelésmódjáról,
- Konzultáció a hitelintézetek finanszírozási terveinek harmonizált definícióiról és táblázatairól,
- Jelentés az EU bankszektor kockázatairól és sérülékeny pontjairól,
- Végső RTS tervezet a hitelkockázati kitettségek földrajzi elhelyezkedésének a meghatározásáról,
- Konzultáció a tehermentes és a nem tehermentes eszközökre vonatkozó nyilvánosságra hozatalról,
- Jelentés a likviditásról,
- Végső RTS tervezet a piac definíciójáról,
- Végső RTS tervezet a hitelértékelés kiigazításra (CVA).

Mindezeket túl az Európai Felügyeleti Hatóságok Közös Bizottsága októberben közzétette a pénzügyi konglomerátumok frissített listáját.

IV Európai Bankföderáció

IV.1 Bankfelügyeleti Bizottság

Az EBF Bankfelügyeleti Bizottsága valamennyi prudenciális szabályozási kérdésben véleményt nyilvánított és aktívan képviselte az európai bankok érdekeit. A lobbizási tevékenységet az EBF európai szinten közvetlenül, míg globális szinten jellemzően az IBFed²⁷-en keresztül végzi. A szakmai munka középpontjában a CRR/CRD4-hez kapcsolódó szétterjedések, a bankválság rendezési és szanálási direktíva, a bankunió megteremtésével kapcsolatos lépések (SSM, SRM, betétbiztosítási direktíva), valamint a szerkezeti reform álltak.

A negyedik negyedévben nyilvánosságra hozott dokumentumok közül említeni kell:

- A különböző kiáramlási jellemzőkkel rendelkező lakossági betétek likviditási jelentéseiről
- a CRR szerinti prudens értékelésről
- a hitelkockázati kitettségek földrajzi elhelyezkedésének a meghatározásáról
- a változó javadalmazásra alkalmas instrumentumok besorolásáról
- a nem kereskedési tevékenységek kamatkockázatának a kezeléséről,

folytatott EBA konzultációban,

- a Pénzügyi Stabilitási Tanács árnyékbanki tevékenységgel kapcsolatos konzultációjában, valamint
- a likviditás lefedettségi hányados (LCR) nyilvánosságra hozatali szétterjedjeiről szóló BCBS konzultációban, és
- a „Szabályozási keretek: Egyensúly a kockázaterősség, az egyszerűség és az összehasonlíthatóság között” című BCBS vitaanyagra

adott válaszokat.

A negyedév során az EBF állásfoglalásokat (position) tett közzé a pénzügyi alapok szabályozására; az indexek és a benchmark-ok szabályozására; javaslatokat tett a makro-prudenciális felügyéllyel (oversight) kapcsolatban; illetve kiadványt készített az európai bankszektor fő mutatóiról.

IV.2 Pénzforgalmi Bizottság

A Pénzforgalmi Bizottság (PSC) tevékenységének fókuszában a Pénzforgalmi Irányelv (Payment Services Directive) készülő módosítása állt. Ezen belül is az ún. Harmadik Fél Szolgáltató (Third Party Provider (TPP)) szabályozásának rendezetlenségét kifogásolták a tagok. E szolgáltatók a számlavezető bank, az ügyfél és a kereskedő között állnak és részben számlainformációs szolgáltatással (az adott ügylethez van-e elegendő fedezet az ügyfél számláján), részben fizetési szolgáltatással (az ügyfél nevében és számlájáról intézkednek a vételár átutalásáról) segítik az elektronikus úton történő vásárlásokat.

A tranzakciók során ezen TPP szolgáltatók kezébe kerülhet az ügyfél azonosító adata és a számlavezető bank nem tudja adni esetben, hogy ügyfele, vagy ügyfele megbízásából egy TPP szolgáltató diszponál a számla felett. Mindez súlyos biztonsági és felelősség kérdéseket vet fel, amelyeket a tervezeteknek mindmáig nem sikerült megnyugtatóan megoldani.

További jogfilozófiai problémákat vet fel, hogy az irányelv fogyasztó- védelmi jellegű, tehát alapvetően az ügyfél és a szolgáltató kapcsolatát szabályozza, s elvileg nem tárgya az egyes szolgáltatók közti viszony. Zavaró elem az is, hogy adott szituációban egy bank is lehet TPP, illetve már a legnagyobb internet szolgáltatók is bekapcsolódtak ezen üzletbe, ami azt sugallja, hogy a folyamatot nem megakadályozni, hanem szabályozott mederbe terelni szükséges. A PSC is a mielőbbi egyértelmű szabályozásért lobbizik mind az Európai Parlament felelős bizottságainál, mind az Európai Tanács testületeinél. Bár minden érdekelt sürgeti, az irányelv-módosításra valószínűsíthetően csak az EP választások után kerülhet sor.

²⁷ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrikai Bankszövetség

IV.3 A Pénzügyi Tudatosság projekt csoportjának megalakulása, céljai

Az Európai Bankföderáció felismerte, hogy a bankok Európa-szerte társadalmi felelősségvállalási programjuk (CSR policy) meghatározó részévé tették a pénzügyi tudatosság fejlesztését. Az alapvető pénzügyi fogalmak és folyamatok megértése egyébként társadalmi igényként, elvárásként is felbukkan – főként, mert a folyamatosan változó gazdasági környezetben szükségszerűvé vált a pénzügyileg is tudatos fogyasztói magatartás. Így kibővítve a Bankföderációban működő Kommunikációs Bizottság kereteit, az EBF egy dedikált projekt munkacsoportot hozott létre, melynek meghatározó alaptevékenysége, hogy segítse a páneurópai “Pénzügyi Hét Program” (European Money Week) létrehozását. A nemzetközi edukációs program a tervek szerint 2015 tavaszán kerül első alkalommal megrendezésre, elsődleges célcsoportja pedig a 18 év alatti gyermek és fiatal lakosság. A kezdeményezés több mint 32 ország pénzügyi képzési szakértőinek és banki szakembereinek tudását és eddig felépített tapasztalatait vonja össze az egy hetesre tervezett rendezvénysorozat keretében.